

POPADNIK bibliotekarza

PISMO DLA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH, SZKOLNYCH I PEDAGOGICZNYCH

JAKUB SOBIERSKI
GAMIFIKACJA W BIBLIOTECE

OLGA NOWICKA
DO SFRUSTROWANIA JEDEN KROK...

KATARZYNA KAPEK
PROFESJONALNA OBSŁUGA CZYTELNIKÓW W BIBLIOTECE

MONIKA WACH
OMNIS DLA CZYTELNIKÓW, BIBLIOTEK,
NAUKOWCÓW I WYDAWCÓW

12.FMB BIBLIOTEKARZ
DO POZNAŃ

POZNAŃ 12-13.09.2019

**Bibliotekarzu,
przyjedź do Poznania
i daj się poznać**

warsztaty
sesje posterowe
referaty

Tu i teraz - aktualne problemy
Poznaj swoją przyszłość
- perspektywy, szanse, zagrożenia
Bibliotekarz Krea{k}tywnie!

zapisy

http://lib.amu.edu.pl/XII_forum_mlodych_bibliotekarzy/

Bądź na bieżąco

f /12.fmb

Organizatorzy

Sponsorzy

Patronat honorowy

Partnerzy i patronaty medialne

SPIS TREŚCI

- 2** OD REDAKCJI
3 WIADOMOŚCI. WYDARZENIA

PROBLEMY. DOŚWIADCZENIA. OPINIE

- 5** **MONIKA WACH**
OMNIS DLA CZYTELNIKÓW, BIBLIOTEK, NAUKOWCÓW I WYDAWCÓW
- 8** **KATARZYNA KAPEK**
PROFESJONALNA OBSŁUGA CZYTELNIKÓW W BIBLIOTECE
- 10** **ANNA KRAWCZYK**
„NA POZĄTKU BYŁO SŁOWO” A PO NIM KSIĄŻKA... A POTEM ZBIÓR KSIĄŻEK,
CZYLI OSTATECZNIE JEST ... BIBLIOTEKA!
- 16** **MARTYNA FIGIEL**
STANISŁAW MONIUSZKO – TWÓRCA OPERY NARODOWEJ

RELACJE

- 20** **JUSTYNA GÓRNIKOWSKA-BOGUCKA**
JUBILEUSZOWE FORUM BIBLIOTEKARZY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KSIĄŻKA

- 21** **DOROTA GRABOWSKA**
KSIĄŻKI, KTÓRE POMOGĄ W PRACY, KTÓRE WARTO PRZECZYTAĆ!

BIBLIOTEKA. ŚRODOWISKO

- 22** **MAGDALENA ROŻEK**
BIBLIOTEKA POTRZEBNA JEST WSZYSTKIM! KILKA SŁÓW O ZBĄSZYŃSKIEJ
BIBLIOTECE W DNIU BIBLIOTEKARZA I BIBLIOTEK
- 24** **JAKUB SOBIERAŁSKI**
GAMIFIKACJA W BIBLIOTECE
- 27** III TYDZIEŃ KULTURY ŻYDOWSKIEJ
- 28** **MICHAŁ SŁUPCZYŃSKI**
UCZNIOWIE KOSTRZYŃSKICH SZKÓŁ PROJEKTUJĄ W 3D
- 29** **HELENA RUDANIECKA**
INDYWIDUALNE KONSULTACJE Z PIEŁĘGNIARKĄ W MBP W KOSTRZYNI NAD ODRĄ
- 30** **MAGDALENA ROŻEK**
MŁODZI RZĄDZĄ W KUCHNI – SZAGÓWKI I PLYNDZE ALL INCLUSIVE
- NOWE OBIEKTY BIBLIOTECZNE
31 **KATARZYNA CHOJNACKA-MUSIAŁ**
METAMORFOZA BIBLIOTEKI SZKOLNEJ W ZAWIERCIU
- FELIETON
33 **OLGA NOWICKA**
DO SFRUSTROWANIA JEDEN KROK...

Z WARSZTATU METODYKA

- 35** **ANITA BAŁAS**
GRY PLANSZOWE W EDUKACJI – ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE
- 39** **BERNARDYNA BANAŚ**
WYRAZIĆ NIEWYRAŻALNE – JÓZEFA MEHOFFERA FASCYNACJE SYMBOLIZMEM
SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA STARSZYCH KLAS SZKOŁY ŚRÓDNEJ

Od redakcji

Już za nami tegoroczne Warszawskie Targi Książki z ponad osiemdziesięciotysięczną frekwencją. Teraz pora na imprezy plenerowe związane z książką i biblioteką, które podnoszą rangę czytelnictwa, biblioteki i bibliotekarza w świadomości społecznej.

Lekturę numeru czerwcowego warto rozpocząć od felietonu Olgi Nowickiej dotyczącego sytuacji finansowej bibliotekarzy. Wymagane kompetencje są wysokie, a zarobki marne. Nic nie słyhać o ich podniesieniu. Co w tej sytuacji mają robić bibliotekarze, którzy i tak pracują coraz więcej. Odchodzić do „Biedronki”, strajkować, jak inne grupy zawodowe. Otóż nie. Świadczą o tym odpowiedzi na zadane przez bibliotekarzy pytania. Za strajkiem jest 22% respondentów, przeciwko – 41%, a 37%... wyśmiałyby tę formę protestu, poddając w wątpliwość sens istnienia bibliotek. To jest właśnie ta grupa osób, która nie lubi czytać. A biblioteki wspaniale zmieniają się, oferując coraz bogatsze zbiory i usługi. Może powinna być większa promocja bibliotek w prasie i mediach przeznaczonych dla szerokiego odbiorcy.

Tymczasem bibliotekarstwo intensywnie rozwija się cyfrowo. Ważne, również dla czytelników, jest przedsięwzięcie pod nazwą e-projekt OMNIS, adresowane do różnych grup odbiorców. Zakłada ono szybkie dotarcie do poszukiwanych książek, czasopism, artykułów, grafik, fotografii, a nawet możliwy będzie kontakt z pełnym tekstem poszukiwanej pozycji. Artykuł jest interesujący, pozytywnie przedstawia przyszłość bibliotek, a potrzeby czytelnika będą mogły być realizowane w... domu. Kolejne teksty dotyczą współczesnej biblioteki i bibliotekarza. Pozytywny wizerunek bibliotekarza zachęca odbiorcę do korzystania z biblioteki, dlatego ważne są szkolenia dla bibliotekarzy nt. profesjonalnej obsługi czytelnika w bibliotece. Postawa i wizerunek bibliotekarza decydują o marce instytucji. Ciekawe ujęcie treści prezentuje Anna Krawczyk w artykule *Na początku było słowo*. Autorka przedstawia problemy biblioteki i jej otoczenia w formie krótkich, z pasją podanych tematów, podstawą jej rozważań są dokonania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach. Z przyjemnością polecamy artykuł Jakuba Sobieralskiego pt. *Gamifikacja w bibliotece*. Problemami grywalizacji interesują się przede wszystkim czytelnicy w wieku młodzieżowym. Gry mobilne są magnesem przyciągającym czytelnika do biblioteki. Najpierw autor wyjaśnia pojęcia, cele gamifikacji, zasady współpracy, a następnie omawia przykłady gier mobilnych, które powstały w MBP we Wrocławiu – wskazując na ich zalety i wady. W numerze jest wiele ciekawych artykułów środowiskowych. Czerwcową wycieczkę organizujemy do Zawiercia, aby podziwiać nowe oblicze Biblioteki Szkoły Podstawowej nr 1 – po gruntownym remoncie. Teraz swoją metamorfozą zachwyca ona zarówno uczniów, jak i nauczycieli.

Życzymy ciekawej lektury, kontaktu z książkami, akcjami czytelnicznymi w bibliotekach i w plenerze oraz udanych imienin Jana Kochanowskiego w Parku Krasińskich w Warszawie. Powodzenia.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza”

Wydawnictwo Naukowe
i Edukacyjne Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827-52-96
www.sbp.pl
Marta LACH
Z-ca Dyrektora Biura ZG SBP
ds. wydawnictw
tel. 22 827 08 47, e-mail:
m.lach@sbp.pl
Konto SBP: Credit Agricole
Bank Polska S.A.
46 1940 1076 3122 4176
0000 0000

Poradnik BIBLIOTEKARZA. Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Ukazuje się od roku 1949

Rada Redakcyjna: Mariola Antczak (przewodnicząca), Krzysztof Dąbkowski, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Mirosława Majewska, Monika Simonjetz, Michał Zając, Beata Zych.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.poradnikbibliotekarza.pl

Redaktor naczelna: Jadwiga CHRUSCIŃSKA tel. 505-078-945; e-mail: jchruscinska@gmail.com

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. 600-505-662; e-mail: dgrabow@wp.pl

Redaktor techniczny: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96; e-mail: e.matusiak@sbp.pl

Świat Książki Dziecięcej: red. Ewa Gruda tel. 606-538-009

Projekt winiety ŚKD: Marianna Oklejak

Skład: Tekanet Tomasz Kasperczyk; e-mail: tomasz.kasperczyk@gmail.com. Grafiki: depositphotos.com, pixabay.com, freepik.com, commons.wikimedia.org

Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii, ul. Piłsudskiego 2A, 05-270 Marki

ISSN 0032-4752. Indeks 369594

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów.

Autorzy zobowiązani są do przekazywania wraz z artykułem danych kontaktowych (adres, telefon, e-mail) oraz podpisywania swoich tekstów.

Przesłane zdjęcia powinny mieć rozdzielczość 300 DPI i być załączone jako osobne pliki.

Warunki prenumeraty na portalu sbp.pl

Numerzy archiwalne czasopisma (do 2016 r.) są dostępne online w Archiwum Cyfrowym SBP pod adresem www.sbp.pl/wydawnictwo/archiwum_cyfrowe.

➔ Zakończyły się X Warszawskie Targi Książki na Stadionie Narodowym – 83,5 tys. odwiedzających

Warszawiacy (i nie tylko) tłumnie odwiedzili Targi w dniach 23-26 maja br. Zarejestrowano 83,5 tys. osób, było tłumnie, ale ciekawie: interesujące stoiska z książkami, spotkania autorskie, warsztaty dla dzieci i młodzieży, dyskusje, konferencje. Gościem honorowym była Rumunia, która pokazała bogactwo swojej kultury. Inną była formuła merytoryczna i podział na strefy: tematyka górską, literatura kryminalna, komiksowa, literatura dla dzieci i młodzieży. Dla publiczności atrakcją targów była możliwość nabycia książek z rabatem i zebranie autografów ulubionych twórców.

WTK w liczbach:

- **802** wystawców z **32** krajów.
- **300** przedszkoli i szkół, które skorzystały z bezpłatnej oferty edukacyjnej. Innymi słowy, w czwartek i w piątek WTK odwiedziło prawie **9 tys.** przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i gimnazjalistów wraz z opiekunami.
- **1300** bibliotekarzy i księgarzy, którzy dzięki wolnemu wstępowi skorzystali z oferty branżowej.
- **1010** twórców: autorów, tłumaczy, ilustratorów i innych przedstawicieli świata kultury.
- **1500** pozycji programowych: spotkań z autorami, debat, konferencji, warsztatów, lekcji literatury i historii, atrakcji dla dzieci, wydarzeń artystyczno-literackich, nagród literackich i branżowych, konkursów, wystaw.

➔ Laureaci konkursów SBP podczas X Warszawskich Targów Książki

24 maja 2019 r. w sali Amsterdam PGE Narodowy, podczas 13. Targów Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA, które odbyły się w ramach 10. Warszawskich Targów Książki, uroczyste uhonorowano laureatów konkursów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich: Bibliotekarz Roku 2018, Mistrz Promocji Czytelnictwa 2018 i Nagroda Naukowa SBP im. Adama Łysakowskiego za 2018 r., którzy odebrali nagrody wręczone przez Joannę Pasztaleniec-Jarzyńską, przewodniczącą SBP:

Konkurs Bibliotekarz Roku 2018

I miejsce i tytuł Bibliotekarza Roku 2018 zdobył Paweł Dobrzelecki z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze;

II miejsce – Joanna Szymczak-Rychez z Biblioteki Miejskiej w Łodzi Filii nr 73;

III miejsce – Bogumiła Tobota z Książnicy Płockiej im. Władysława Broniewskiego.

W internetowym plebiscycie popularności zwyciężył dr Leszek Szafranski z Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.

Mistrz Promocji Czytelnictwa 2018

I nagroda – Miejska Biblioteka Publiczna w Sopocie im. Józefa Wybickiego (woj. pomorskie);

II nagroda – Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Goleniowie (woj. zachodniopomorskie);

III nagroda – Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu-Zdroju (woj. śląskie).

Doceniając wysoki poziom, oryginalność i różnorodność działań bibliotek upowszechniających czytelnictwo Jury przyznało **wyróżnienia**, które otrzymują:

- Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach (woj. śląskie),
- Biblioteka Publiczna im. dr. W. Biegańskiego w Częstochowie (woj. śląskie),
- Biblioteka Miejska im. gen. Mariusza Zaruskiego w Ustce (woj. pomorskie),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tucznjej (woj. lubelskie),
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II w Opolu (woj. opolskie),
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze (woj. śląskie),
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. A. Mickiewicza w Połańcu (woj. świętokrzyskie),
- Biblioteka Szkolna Szkoły Podstawowej im. Rodziny Sażyńskich w Starej Niedziałce (woj. mazowieckie).

➤ Nagrodzeni laureaci

Wiadomości Wydarzenia

➔ „Znajdźmy wspólny język!” – hasło Nocy Bibliotek 2019

W sobotę **5 października 2019 r.** odbędzie się V Noc Bibliotek 2019 – wielkie święto bibliotek i czytania. Organizatorzy ogłosili właśnie hasło przewodnie tegorocznej edycji, które brzmi: **„Znajdźmy wspólny język!”**

Noc Bibliotek, zainicjowana w 2015 r. to ogólnopolska akcja w niekonwencjonalny sposób zachęcająca do korzystania z zasobów bibliotek jako najbardziej otwartych i dostępnych instytucji kultury z ofertą dla osób w każdym wieku, miejsc wspólnych, łączących ludzi, lokalnych centrów żywej kultury i edukacji. Z tej okazji w bibliotekach w całej Polsce czekają na czytelników specjalne wydarzenia – niecodzienne spotkania z literaturą i jej gwiazdami. Liczymy na to, że po poznaniu bibliotek podczas tej wyjątkowej Nocy, czytelnicy będą do nich wielokrotnie wracać.

➔ Biblioteka i wyzwania XXI wieku – Edukacja dla bibliotek

Pod takim tytułem w ramach Warszawskiego Programu Edukacji dla Bibliotek zorganizowano 23.05. br. – w czasie trwania WTK – konferencję branżową dla wydawców i bibliotekarzy.

W pierwszej części spotkania ogłoszono trzy prezentacje:

- Leszek Napiontek (Biuro Kultury m.st. Warszawy) – **Portal bibliotekiwarszawy.pl** omówił budowany obecnie portal bibliotek publicznych działających na terenie Warszawy, na

którym czytelnicy mogą znaleźć informacje o dostępności poszukiwanej książki, a także o inicjatywach i akcjach podejmowanych w bibliotekach. Przedstawił także zarys ujednoczonej identyfikacji graficznej bibliotek oraz poruszył zagadnienie bliższej współpracy bibliotek publicznych z bibliotekami szkolnymi.

- Dominika Cieślakowska (Stowarzyszenie Praktyków Dramy – Stop Klatka) – **Wielokulturowość w bibliotece** omówiła wizję, m.in. dostosowania tematyki gromadzonych zbiorów, organizowania spotkań z autorami wywodzącymi się z różnych grup narodowościowych, etnicznych, religijnych, celebrowania świąt, zwyczajów i obrzędów itp. Zwróciła ponadto uwagę na pułapki wielokulturowości (m.in. skłonności do faworyzowania „własnej grupy”, niedoceniaenia wartości „obcych grup” oraz ich zróżnicowania wewnętrznego).

- dr Roman Chymkowski (Instytut Kultury UW) – **Co zachęca warszawiaków do czytania?** – na podstawie badań „Stan czytelnictwa w Polsce w 2018 r.” odniósł się do preferencji czytelników oraz barier przy wyborze książki.

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy; uczestnicy wzięli udział w panelach dot. funduszy na zakupy dla bibliotek, systemu szkoleń bibliotekarzy oraz roli bibliotek szkolnych w upowszechnianiu literatury dziecięcej i młodzieżowej.

➔ BibliotekiWarszawy www.bibliotekiwarszawy.pl – nowy portal bibliotek publicznych

Sprawdź co dzieje się w warszawskich bibliotekach: wydarzenia, aktualności, polecane książki, nowości, informacje o zasobach, mapa placówek... oraz program Tygodnia Bibliotek. Bądź na bieżąco z ciekawym programem placówek warszawskich.

Do dyspozycji czytelników są następujące linki: aktualności, dla czytelników, bibliotekarzy, polecane książki, zbiory elektroniczne, kulturalna Warszawa, rozmaite tematy, polityka prywatna.

Zapraszamy do bieżącego korzystania z informacji.

(wybór i oprac. J. Ch.)

omnis^{BN}

OMNIS dla czytelników, bibliotek, naukowców i wydawców

Tysiące metrów bieżących półek. Miliony książek, które od pokoleń dostarczają czytelnikom wrażeń, emocji, a przede wszystkim wiedzy. Cenne zbiory, pojedyncze egzemplarze wybranych tytułów skrywane w magazynach i czytelniach bibliotek w całej Polsce. Jak dotrzeć do wybranej pozycji, której jedyny egzemplarz znajduje się na drugim końcu kraju? OMNIS – tu znajdziesz wszystko, czego szukasz. W jednym miejscu.

OMNIS, czyli wszystko

OMNIS, z łac. „wszystko”, to słowo, które doskonale opisuje ideę projektu realizowanego przez Bibliotekę Narodową. Głównym jego celem jest zwiększenie dostępności do zasobów zgromadzonych w bibliotekach na terenie całego kraju. E-usługa OMNIS przenosi biblioteki w Polsce w cyfrowy wymiar, ponad wszelkimi granicami. Dostępne stają się dla każdego, kto potrzebuje dotrzeć do zbiorów bibliotecznych niezależnie od miejsca ich gromadzenia. Jego efektem będzie uruchomienie serwisu stanowiącego jeden punkt dostępu do zbiorów polskich bibliotek i aktualnej oferty rynku wydawniczego w Polsce. W wyniku realizacji projektu powstaną bezpłatne e-usługi publiczne takie jak: *Zintegrowana wyszukiwarka*

OMNIS, Repozytorium wydawnicze e-ISBN, POLONA w chmurze dla bibliotek i POLONA w chmurze dla naukowców oraz działający w chmurze **Zintegrowany System Zarządzania Zasobami dla bibliotek**. Będą one stanowić odrębne zestawy narzędzi dla poszczególnych grup odbiorców, jednak wszystkie zostaną ze sobą powiązane funkcjonalnie. Spowoduje to zwiększenie widoczności zasobów bibliotecznych w internecie. Co w praktyce oznacza realizacja projektu? Przede wszystkim liczne korzyści dla szerokiego grona odbiorców: dla bibliotek, wydawców, naukowców i czytelników, czyli użytkowników takich jak np. studenci czy osoby poszukujące wiedzy. Wszystkie korzyści z realizacji projektu wynikają ze specyfiki poszczególnych e-usług.

PROBLEMY · DOSWADCZENIA · OPINIE

omnis^{BN}

OMNIS dla czytelników

Najliczniejszą grupą odbiorców projektu są czytelnicy – zarówno studenci, naukowcy, jak i wszyscy inni indywidualni użytkownicy, których interesuje dostęp do publikacji zgromadzonych w bibliotekach. To oni zyskają najwięcej na zwiększeniu widoczności zasobów bibliotecznych w internecie. Usługą, która skierowana jest do tej grupy użytkowników, a jednocześnie będzie integrować i czerpać z pozostałych e-usług powstałych w wyniku całego przedsięwzięcia, jest *Zintegrowana wyszukiwarka OMNIS*. Zgodnie z założeniem projektowym ta e-usługa pozwoli na wygodną i skuteczną eksplorację bibliotecznych zasobów w celu znalezienia poszukiwanych: książek, czasopism, artykułów z czasopism, map, grafik, fotografii itp. Umożliwi przeszukiwanie pełnotekstowe treści książek, czasopism i artykułów w postaci cyfrowej. Będzie

Najliczniejszą grupą odbiorców projektu są czytelnicy – zarówno studenci, naukowcy, jak i wszyscy inni indywidualni użytkownicy, których interesuje dostęp do publikacji zgromadzonych w bibliotekach. To oni zyskają najwięcej na zwiększeniu widoczności zasobów bibliotecznych w internecie

stanowić punkt dostępu wykorzystujący: zaawansowane narzędzia wyszukiwania metadanych, przeszukiwania treści oraz system inteligentnych filtrów. Dla czytelników oznacza to lepszy dostęp do zbiorów bibliotecznych oraz skrócenie czasu poszukiwania. W przypadku publikacji chronionych prawem autorskim, dzięki wyszukiwarce OMNIS będzie można sprawdzić, w której bibliotece są dostępne fizycznie ich egzemplarze, a także dowiedzieć się, gdzie znajduje się najbliższa biblioteka z dostępem do systemu wypożyczeń międzybibliotecznych –

„Academica”, który umożliwi czytanie online publikacji pozostających pod ochroną prawa autorskiego. *Zintegrowana wyszukiwarka OMNIS* obejmować będzie zbiory wszystkich kategorii bibliotek: naukowych, publicznych, kościelnych, pedagogicznych, bibliotek muzeów i innych instytucji na terenie całego kraju. Użytkownicy będą mogli przeszukiwać treści naukowe powstające dzięki wykorzystaniu e-usługi *POLONA w chmurze dla naukowców*, wspierającej pracę online zespołów badawczych wykorzystujących w pracy obiekty zdigitalizowane, a także zasoby prezentowane w ramach usługi *POLONA w chmurze dla bibliotek*. Co więcej, *Zintegrowana wyszukiwarka OMNIS* dostępna będzie bezpłatnie, a korzystanie z niej możliwe za pomocą komputera, jak również z poziomu urządzeń mobilnych.

OMNIS dla bibliotek

Drugą ważną grupą odbiorców projektu „e-usługa OMNIS” są biblioteki. Jedną z największych korzyści wynikających z uruchomienia e-usługi *Zintegrowana wyszukiwarka OMNIS* właśnie dla bibliotek jest wzrost widoczności w sieci ich zbiorów na poziomie centralnym (a nie tylko lokalnym). W rezultacie może przełożyć się na wzrost zainteresowania użytkowników publikacjami oraz zwiększenie się liczby wypożyczeń. Dla tej grupy docelowej projektu największe znaczenie ma jednak dedykowana e-usługa *POLONA w chmurze dla bibliotek*. Pozwoli na przekazywanie do centralnego repozytorium Biblioteki Narodowej posiadanych przez biblioteki zdigitalizowanych i cyfrowych zbiorów oraz zarządzanie nimi. Ta bezpłatna usługa szczególnie pozytywnie wpłynie na funkcjonowanie bibliotek, których budżety nie pozwalają na tworzenie i utrzymywanie własnych bibliotek cyfrowych. Poprzez usługę *POLONA w chmurze dla bibliotek* zasoby ich będą mogły być profesjonalnie i bezpiecznie archiwizowane w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej, a także udostępniane w bibliotece cyfrowej polona.pl oraz przeszukiwane przez *Zintegrowaną wyszukiwarkę OMNIS*. Dodatkowo w portalu polona.pl każda biblioteka będzie mogła tworzyć i udostępniać własne kolekcje cyfrowe. Dzięki usłudze *POLONA w chmurze dla bibliotek* zbiory będą przeszukiwane pełnotekstowo, co ułatwi użytkownikom dotarcie do nich. Projekt OMNIS przyniesie bibliotekom także wymierne korzyści dzięki wdrożeniu *Zintegrowanego Systemu Zarządzania Zasobami* – systemu bibliotecznego w chmurze dla Biblioteki Narodowej oraz

innych bibliotek, które docelowo zechcą przenieść swoje dane do wspólnego środowiska katalogowego. System będzie działał w modelu SaaS (*Software as a Service* – oprogramowanie jako usługa). Dla bibliotek oznacza to uwolnienie od konieczności instalacji lokalnej systemu (niezależnienie się od systemu operacyjnego na stacjach roboczych),

System pozwoli rozwijać bibliotekom nowe formy działania, a także kompleksowo dostarczać użytkownikom relewantną i opracowaną według jednolitych zasad informację o ich zbiorach

utrzymywania zaplecza serwerowego czy zakupu licencji, co wpłynie na obniżenie kosztów związanych z utrzymywaniem infrastruktury informatycznej. Obsługa systemu będzie odbywać się poprzez przeglądarkę internetową, a biblioteki zyskają bezpłatny dostęp do stałych aktualizacji oprogramowania. System pozwoli rozwijać bibliotekom nowe formy działania, a także kompleksowo dostarczać użytkownikom relewantną i opracowaną według jednolitych zasad informację o ich zbiorach.

OMNIS dla naukowców

Zespoły badawcze będą mogły skorzystać z realizacji projektu OMNIS dzięki e-usłudze *POLONA w chmurze dla naukowców*. W ramach projektu zostanie zbudowana uniwersalna platforma komunikacji, wspomagająca prace online zespołów badawczych, głównie z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, pracujących nad tekstami naukowymi powiązаныmi z publikacjami oraz obiektami dostępnymi w bibliotekach cyfrowych. Bezpłatny serwis będzie umożliwiał korzystanie z narzędzi służących do tworzenia i publikowania tekstów naukowych powstałych w wyniku współpracy w projektach badawczych. Stworzony zostanie panel administracyjny podporządkowany potrzebom projektów badawczych. Możliwe będzie w nim generowanie raportów o postępach prac, prowadzenie harmonogramu projektu oraz udostępnianie strony projektu i przygotowanych tekstów naukowych w POLONIE. Zasoby prezentowane w ramach tej usługi będą zintegrowane ze *Zintegrowaną wyszukiwarką OMNIS*. Dzięki e-usłudze *POLONA w chmurze dla naukowców* badacze

zyskają dostęp do materiałów potrzebnych w pracy naukowej, a także możliwość tworzenia i publikowania wyników tych prac w POLONIE. Ponadto usługa ułatwi badaczom pracę zespołową i da możliwość kontaktu z innymi naukowcami. Szczególną korzyścią będzie również możliwość bezpłatnej archiwizacji treści naukowych.

OMNIS dla wydawców

Ostatnią, co nie oznacza, że najmniej ważną, grupą odbiorców projektu „e-usługa OMNIS” są wydawcy. Usługą przeznaczoną dla tej grupy jest *Repozytorium wydawnicze e-ISBN*. Zgodnie z założeniem umożliwi ono zbudowanie i udostępnienie jednolitej bazy danych dotyczącej rynku wydawniczego oraz wymianę metadanych o publikacjach planowanych, dostępnych na rynku oraz tych, których nakłady zostały już wyczerpane. Umożliwi ona wydawcom wprowadzanie elektronicznych wersji publikacji do repozytorium Biblioteki Narodowej z możliwością wglądu oraz zarządzania własnym zbiorem. *Repozytorium wydawnicze e-ISBN* powstanie dzięki rozbudowie funkcjonującego obecnie serwisu e-ISBN, za pośrednictwem którego wydawcy pozyskują numery ISBN. Jedną z korzyści realizacji e-usługi będzie standaryzacja opisów publikacji w obiegu między wydawcami a bibliotekami. Dzięki realizacji e-usługi *Repozytorium wydawnicze e-ISBN* wydawcy zyskają nowe kanały promocji, przez co dotrą z ofertą wydawniczą do szerszej grupy odbiorców, a publikacje będą lepiej widoczne w internecie poprzez możliwość przeszukiwania ich w *Zintegrowanej wyszukiwarce OMNIS*.

***

Dzięki realizacji e-usług w ramach projektu OMNIS wszystkie grupy odbiorców osiągną wymierne korzyści, co w przyszłości pozytywnie wpłynie na dalszy rozwój bibliotekarstwa w Polsce, szerszy dostęp do informacji przez użytkowników oraz polepszenie stanu czytelnictwa. Projekt jest realizowany i współfinansowany z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa w ramach działania „Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych”, a jego wartość wynosi ponad 63 mln zł.

Monika Wach
Zespół projektowy do realizacji projektu „e-usługa OMNIS”

PROFESJONALNA OBSŁUGA

czytelników w bibliotece

Czytelnicy zmieniają się, mają nowe wymagania w stosunku do biblioteki i jej pracowników. Jeżeli chcemy być atrakcyjnym miejscem dla czytelników, nie wystarczy odpowiadać na ich dotychczasowe oczekiwania. Należy zrobić krok dalej – wyprzedzać potrzeby użytkowników. Dbać o wszystkich klientów i czuwać nad ich satysfakcją. Być profesjonalnym bibliotekarzem.

Od czego zacząć?

Pierwszym krokiem jest uświadomienie sobie, że zależy nam na profesjonalnej obsłudze użytkowników biblioteki. Kiedy zdamy sobie sprawę, jak ważna jest to kwestia, wówczas zaczniemy szukać informacji, jak prawidłowo osiągnąć cel. Wzbudzenie wewnętrznej potrzeby do lepszej jakości pracy przyniesie korzyści zarówno dla biblioteki, jak i dla nas samych. Czytelnicy będą zadowoleni, a my odczujemy satysfakcję, że nasze wysiłki zostały docenione.

Zacznij od siebie

W swojej pracy bibliotekarze mają kontakt z czytelnikami w różnym wieku: dzieci, młodzież, studenci, dorośli, seniorzy. Każda grupa wiekowa ma trochę inne wymagania. W dążeniu do bycia profesjonalnym pracownikiem warto najpierw zastanowić się nad własną osobą. Jak zachowuję się w pracy

i poza nią? Jak wyglądam? Czy mój ubiór jest adekwatny do zajmowanego stanowiska i charakteru pracy? Czy mówię wyraźnie, kulturalnie i w sposób zrozumiały? Jak postrzega mnie otoczenie? Czy dbam o wizerunek własny i biblioteki? Odpowiedzi na te pytania pozwolą nam wytyczyć kierunek zmian, które należy wprowadzić w życie. Warto skorzystać z pomocy doradców do spraw wizerunku i marki osobistej. Nie mamy obowiązku znać tych norm, więc poradzmy się specjalisty. Są zasady, które wydają się oczywiste, jednak ciągle należy o nich przypominać. Schłodny wygląd, czyli czyste i wyprasowane ubranie, zadbane dłonie, umyte włosy, a ponadto uprzejmy uśmiech i życzliwa postawa. Ćwiczymy wyraźną wymowę, unikamy wulgaryzmów, staramy się mówić do odbiorców w jasny sposób, czyli używamy takich zwrotów, które czytelnik zna i rozumie. Unikamy wywyższania się oraz przyjmowania postawy zbyt uległej – traktujemy do-

brze wszystkich klientów. Swoją pracę wykonujemy sprawnie i najlepiej, jak potrafimy. Każdy pracownik biblioteki ma wpływ na budowanie wizerunku, dlatego zachęcamy cały personel do odpowiedzialnej postawy i włączenia się do opisanych powyżej działań.

Szkolenia pracowników

Jesienią 2018 r. zorganizowałam w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. KEN w Lublinie trzygodzinne szkolenie „Profesjonalna obsługa klienta w bibliotece i instytucjach kultury”. Zaprosiłam do współpracy Agnieszkę Kotylę, która wystąpiła w roli eksperta. Podzieliła się z uczestnikami swoim doświadczeniem z zakresu zarządzania personelem, obsługi klienta oraz pracy trenerskiej w międzynarodowej firmie. Na szkoleniu przedstawione zostały techniki sprawnej obsługi czytelnika, omówiono komunikację werbalną i pozawerbalną. Słuchacze dowiedzieli się, co wpływa pozytywnie, a co negatywnie na wizerunek bibliotekarza i całej instytucji. Agnieszka Kotyła zachęciła bibliotekarzy do bycia ambasadorem marki, którego wyróżnia życzliwość, kultura bycia, zaangażowanie. Przyjęcie takiej postawy sprzyja podniesieniu jakości pracy i usług świadczonych przez instytucję. Podczas szkolenia podkreślono efekt pierwszego wrażenia, które zachęca potencjalnych czytelników do korzystania z oferty biblioteki. Uczestnicy dowiedzieli się, jak ważne jest właściwe powitanie czytelnika, okazane mu zainteresowanie, sprawne zrealizowanie zamówienia, podziękowanie za odwiedzinę oraz zaproszenie do kolejnej wizyty. Wszystkie elementy tego łańcucha wykonujemy uprzejmie, życzliwie i z uśmiechem. Ważnym punktem warsztatów była analiza problematyki związanej z tak zwanym trudnym czytelnikiem. Omówione zosta-

ły sytuacje nietypowe, które czasami sprawiają bibliotekarzom wiele trudności.

W spotkaniu uczestniczyło ponad czterdzieści osób z województwa lubelskiego. Obecni byli pracownicy bibliotek szkolnych, miejskich oraz pedagogicznych. Wysoka frekwencja jest dowodem na to, jak ważne dla bibliotekarzy są szkolenia z zakresu profesjonalnej obsługi czytelnika, kształtowania wizerunku i budowania marki. Jeżeli zależy nam, żeby biblioteka była atrakcyjnym miejscem, musimy zadbać o rozwój kompetencji wszystkich pracowników.

Bibliografia:

- ▶ Anderson Ch., *TED Talks. Oficjalny poradnik TED. Jak przygotować wystąpienia publiczne*, Wrocław, Wydaw. Bez Maski, 2018.
- ▶ De Chernatony L., *Marka. Wizja i tworzenie marki*, Gdańsk, Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2003.
- ▶ Reich T., *Jak dbać o wizerunek w mediach społecznościowych*, Lublin, Wydaw. Słowa i Myśli, 2016.
- ▶ Sampson E., *Jak stworzyć własny wizerunek*, Warszawa, Dom Wydawniczy ABC, 1996.
- ▶ Stasiak A., *Droga do gwiazd. Jak budować wizerunek i markę osobistą?* Lublin, Wydaw. Słowa i Myśli, 2017.
- ▶ Teślański M. i Przyjaciele, *Projektowanie strategii marki*, Lublin, Wydaw. Słowa i Myśli, 2018.
- ▶ Walczak-Skałeczka A., *Silne marki osobiste zmieniają świat*, Lublin, Wydaw. Słowa i Myśli, 2016.

Katarzyna Kapek
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. KEN w Lublinie

„Na początku było słowo”

A po nim książka... A potem zbiór książek, czyli ostatecznie jest ... biblioteka!

Między nimi zaś człowiek, jako pośrednik i współtwórca sensów oraz znaczeń. Jako ten, który otrzymał władzę nazywania świata, a dzięki temu kierowania nim. Człowiekiem na pierwszym miejscu we współczesnej bibliotece jest użytkownik. To jego potrzebom podporządkowane są wszystkie działania.

Jak to z tym św. Tomaszem było?

Patronem XV Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego jest św. Tomasz z Akwinu, wielki teolog i filozof średniowiecza, jeden z doktorów Kościoła katolickiego, którego myśl ma za zadanie prowadzić nas w dzisiejszych rozważaniach. Myśl, jak się okazuje, dość tajemnicza i bogata w znaczenia, mająca jednak bogate implikacje praktyczne. Zwykle bywa tak, że na początku drogi rozważań napotykamy zasadnicze trudności. Nie inaczej jest w przypadku słynnego zdania Akwinaty, które stało się motywem przewodnim wspomniane-

go forum. „Strzeż się człowieka jednej książki”. Czy dokładnie w ten sposób sformułował swoją myśl św. Tomasz i co tak naprawdę chciał nam przekazać? Jakie wnioski praktyczne może z tego wyciągnąć bibliotekarz drugiej dekady XXI w.?

Jestem człowiekiem jednej książki i co z tego wynika?

Naszym celem nie jest zagłębianie się w semantyczne rozróżnienia oraz dociekanie prawdziwego sensu słów Akwinaty. Przekładając je na język codziennej praktyki biblioteki publicznej można by sądzić, że owo przywiązanie do jednej książki to pielęgnowanie pewnego niezmiennego kanonu zasad, rzecz można bibliotekarskiego credo. „Jedna księga” w kontekście biblioteki może być także rozumiana jako wąska specjalizacja, skupienie na jednej dziedzinie działalności, kierowanie oferty do wybranej grupy odbiorców – profilowa-

nie usług, merytoryczna pomoc w doborze lektury w wykonaniu tzw. specjalistów dziedzinowych.

Strzeż się człowieka jednej książki, ale dlaczego?

Stwierdzenie „Strzeż się człowieka jednej książki”, czy „boję się człowieka jednej książki” oznacza, że człowiek taki, który dokładnie opanował jedną, dobrą książkę może być niebezpieczny jako zagrożenie, nieprzejeźdny przeciwnik. Obecnie odczytujemy je jako przestrożę przed: jednostronnością podejścia, dogmatyzmem, odrzuceniem inności. W bibliotece wyrażać się to może jako: otwartość na zmiany i tolerancja, różnorodność świadczonych usług, bogactwo zbiorów, oferta skierowana do szerokiego grona czytelników, nietuzinkowe rozwiązania architektoniczne, elastyczne, dostosowane do potrzeb odbiorców godziny otwarcia.

W różnorodności siła!

W rozważaniach akcent zostanie położony na ową różnorodność działań tyskiej biblioteki i korzyści z nich wynikające dla ogółu mieszkańców Tychów i okolic. Przedstawione zostaną sposoby, dzięki którym nasza księżnica buduje silne związki z lokalnym środowiskiem społecznym, wpisuje się w koncepcję tzw. „trzeciego miejsca”, stała się wizytówką miasta a także miejscem, w którym warto bywać i wobec którego nie można przejść obojętnie.

Niszcząca moc internetu – czy powinniśmy się strzec cyfrowych tubylców?

Pojęcie książki, czy też zbiorów bibliotecznych, przeszło ogromną ewolucję. Biblioteki obecnej doby nie tylko pośredniczą w obiegu książki tradycyjnej, ale uczestniczą w udostępnianiu dokumentów elektronicznych poprzez różnego rodzaju: cyfrowe platformy, konsorcja publikacji elektronicznych, dziedzinowe bazy danych. Tyska księżnica również bierze udział w podobnych przedsięwzięciach, przyczyniając się do obalenia mitu, jakoby internet miał całkowicie wyprzeć książki papierowe. Niezależnie od rodzaju nośnika oraz sposobu transmisji treści, galaktyka Gutenberga łączy się w dialogu z e-cywilizacją. Nie musimy strzec się człowieka internetu, tylko akceptując jego potrzeby i dając mu techniczne narzędzia do ich zaspokojenia, staramy się ukazać mu także piękno słowa drukowanego. Biblioteka uczy także umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji oraz oceny ich rzetelności.

Biblioteka na WWW, modny OPAC czy obrazkowy DZIECIOOPAC

Strona internetowa MBP Tychy wraz z dostępem do elektronicznego katalogu OPAC pojawiła się w ramach długofalowego, bo rozpoczętego jeszcze w 1997 r. procesu komputeryzacji. W oparciu o zintegrowany system biblioteczny ProLib sukcesywnie powiększono komputerową bazę zbiorów.

Zafejsowana biblioteka:

- Tyska biblioteka posiada swój profil na Facebook'u od 2010 r. Kilka lat doświadczeń na tym polu zaowocowało wytworzeniem platformy szerszej komunikacji z użytkownikami oraz pozwoliło wykorzystać nowoczesne kanały transmisji informacji w dotarciu do potencjalnego czytelnika.
- W 2017 r. biblioteka uruchomiła także konto na Instagramie, zamieszczając tam swoje wydarzenia.

IBUK Libra – książki w chmurze:

Ibuk Libra to wirtualna czytelnia książek i czasopism elektronicznych z wszystkich dziedzin wiedzy oraz literatury pięknej, dostępna przez całą dobę i za darmo. Jedynymi warunkami korzystania z niej są dostęp do internetu i zapis do tyskiej biblioteki. Kod dostępu można dostać w każdej placówce Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach. Zyskuje się dostęp do zasobu ponad 2 tys. publikacji elektronicznych w ramach Konsorcjum IBUK Libra Bibliotek Województwa Śląskiego. Patronem Konsorcjum jest Biblioteka Śląska w Katowicach.

Wydaje się, że od początku XXI w. mamy do czynienia ze zmianą definicji „czytelnika” (użytkownika) i usług bibliotecznych. Nie jest konieczna fizyczna obecność czytelnika w bibliotece, aby skorzystać z usług czy zbiorów bibliotecznych, np. za pośrednictwem bibliotek cyfrowych czy otwartych repozytoriów. Skorzystając z bibliografii czy katalogu można za pośrednictwem internetu, a komunikować się z bibliotekarzem można także elektronicznie. Trzeba jednak pamiętać, że często to, z czego korzysta czytelnik „zdalny” musi być wcześniej przygotowane w bibliotece (opracowane, sklasyfikowane, opatrzone sygnaturą, włączone do bibliografii czy katalogu, zdigitalizowane).

Academica – ukłon w stronę studentów i nie tylko

Pod koniec 2017 r. MBP w Tychach podjęła kolejną inicjatywę z myślą o e-czytelnikach, uczniach,

studentach, pracownikach naukowych. Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych Academia to narzędzie pozwalające na udostępnienie w bibliotece ponad 2,5 mln publikacji ze wszystkich dziedzin wiedzy, w tym także z bieżącej produkcji wydawniczej, chronionej prawem autorskim. Główną ideą tego systemu jest zastąpienie tradycyjnej formy wypożyczeń międzybibliotecznych wypożyczalnią publikacji w postaci cyfrowej. Wysyłka książek drogą pocztową zastąpiona jest dostępem do zbiorów Biblioteki Narodowej za pomocą jednego terminala. Użytkownicy po założeniu konta w systemie mogą przeglądać katalog publikacji i rezerwować potrzebne im pozycje z dowolnego urządzenia mającego połączenie z internetem.

LEX Sigma – prawo na co dzień i dla każdego

Bezpłatny dostęp do Systemu Informacji Prawnej LEX Sigma tyska biblioteka zapewnia swoim użytkownikom od 2015 r. Największym atutem bazy jest cotygodniowa aktualizacja stanu prawnego, dostępność komentarzy oraz łatwość odszukania uregulowań prawnych poszukiwanego zagadnienia.

Cuda technologii – raj dla czytelników czy zagrożenie dla bibliotekarzy?

- Pełna automatyzacja procesów bibliotecznych w Bibliotece Głównej oraz filiach to już nie sfera planów, ale rzeczywistość. Trwają ostatnie prace związane z przygotowaniem wszystkich pozostałych filii do komputerowego wypożyczania zbiorów. Już w czerwcu br. we wszystkich placówkach MBP Tychy będzie obowiązywać jedna wspólna karta biblioteczna, co dla czytelnika oznaczać będzie ogromne udogodnienie związane z oszczędnością czasu.
- Biblioteka Główna i Filia nr 3 udostępnia i chroni zbiory, wykorzystując system RFID. Oznacza to obecność w Tychach najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych współczesnego bibliotekarstwa, jak: pierwszy książkomat w Polsce, całodobowa wrzutnia do zwrotu książek i selfchecki, czyli stanowiska do samodzielnego wypożyczenia książek przez czytelnika.

Bibliotekarz nawigatorem w morzu różnorodności

Czy jednak bibliotekarze nie staną przez to na straconej pozycji? Spokojnie! Profesja szacownego kustosa bibliotecznych zbiorów ma się całkiem dobrze. Bibliotekarz staje się coraz bardziej dorad-

cą i przewodnikiem w gąszczu cudów technologii, instruuje, podpowiada, pomaga.

Biblioteka ponad podziałami, czyli otwarci na inność

- Międzynarodowa wycieczka towarzysząca kongresowi IFLA we Wrocławiu w sierpniu 2017 r. stała się okazją do wymiany doświadczeń zawodowych z koleżankami i kolegami z innych krajów oraz podszlifowania znajomości języków obcych.
- Tyska biblioteka ma w swojej strukturze dwie agendy, szczególnie nastawione na obsługę czytelnika o specjalnych potrzebach: filię w Szpitalu Wojewódzkim oraz Dział Muzyczny i Książki Mówionej. Pierwsza z nich umożliwia chorym kontakt z literaturą i kulturą, druga szczególną pieczę otacza osoby z dysfunkcjami wzroku, wprowadzając ich w magiczny świat dźwięków.
- W ramach systemu informacji wizualnej budynku Mediateki oznakowana została droga do Działu Muzycznego i Książki Mówionej dla osób niedowidzących, a napisy przy wejściu do tej agendy wykonano Brailiem.

Biblioteka wielu języków

- Dział zbiorów specjalnych przyczynia się także do przełamywania barier językowych, proponując bogatą ofertę kursów językowych w postaci audiobooków.

- Biblioteka ułatwia komunikację i porozumienie na wielu płaszczyznach... Dowód? Co tydzień we wtorki w sali „Bajkoteki” w Mediatece odbywają się warsztaty języka migowego. Jak wiadać, można wyrazić wszystko, nie mówiąc nic.

Biblioteka tylko dla seniorów?

Uprzedzając pytania należy powiedzieć, że wiele działań tyskiej biblioteki jest zaadresowanych do seniorów, ale MBP Tychy stoi otworem dla wszystkich! Jeśli zaś mowa o pokoleniu 50+, to na pierwszy plan wysuwają się kursy komputerowe organizowane przez Bibliotekę Główną jako projekt Biblioteka Aktywnego Seniora, prowadzone od 2013 r., a także przez Filię nr 13 pod szyldem Polska Cyfrowa Równych Szans od 2012 r.

Laboratoria wyobraźni

Współczesna biblioteka działa na wyobraźnię czytelnika. W tyskiej księżnicy pomagamy użytkownikom odnaleźć nowe znaczenia, tworzą przetworzyć rzeczywistość, nieszablono odczytywać historię Polski oraz Tychów. Proponujemy arcyciekawe zajęcia edukacyjne dla młodzieży, wzbogacone o prezentacje multimedialne oraz rekwizyty pozwalające poczuć klimat tego, o czym mówimy. Uczestnicy zajęć mają okazję sprawdzić zdobytą wiedzę poprzez: rozwiązywanie krzyżówek, zagadek oraz zdobywanie potrzebnych informacji za pomocą tabletów. W naszej ofercie znajduje się wiele zajęć edu-

cyjnych i regionalnych. Swoistymi seansami poszerzania wyobraźni można by nazwać także wyświetlanie filmów dla dorosłych w ramach „Sztuki X Muzy” oraz „Bajkoteki” dla dzieci.

Biblioteki nie będą już magazynami książek

Niejednokrotnie nasza biblioteka współorganizuje albo współuczestniczy w wydarzeniach o charakterze ogólnomiejskim. Przykładem może być Rodzinny Festiwal Książki „TY CHYba czytasz?”, czyli Bookcrossing po tysku z września 2018 r. W imprezie uczestniczyło ponad 1000 osób. Pod pretekstem dobrej zabawy wielu tyszan miało okazję lepiej poznać zakamarki największej tyskiej biblioteki oraz przyswoić sobie podstawowe zasady korzystania z jej dobrodziejstw.

„Trzecie miejsce”

„Trzecie miejsce” to przestrzeń odpoczynku, rozrywki, spotkań z drugim człowiekiem. Przykłady spotkań realizowanych w tym obszarze przez Bibliotekę Główną oraz filie:

a) dla dorosłych:

- Tury Kultury,
- Świat na wyciągnięcie ręki,
- Do biblioteki po zdrowie,
- Komentarz Kulturalny Czytelnia,
- 4 K: Książka, Kobieta, Kultura, Kuchnia,
- Biblioteka z Pasją,
- Dyskusyjny Klub Książki,
- Sztuka X Muzy,
- Spotkania z muzyką,
- Gielda Winyli,
- Akademia Polskiego Filmu w Tychach,
- Czwartki z Paletą;

b) dla dzieci:

- Klub Motyli Książkowych,
- Mama i dziecko w Mediatece,
- Bajkoopowiadacz,
- Rodzina na planszy,
- Bajkoteka,
- Tabletomania,
- Lego-Creatorzy,
- Ogólnopolskie Urodziny Książkowego Misia;

c) dla wszystkich:

- Kiermasz na Deptaku,
- Niedziela z Książką,
- Noc Bibliotek,
- Tyskie Dni Literatury,
- Wystawy,
- Ekspozycje.

Inkubator pomysłów

„(...) miejsce, gdzie drzwi są otwarte dla ciekawskich umysłów (...)”

Interesujące przykłady takich inicjatyw, to np.:

- Lego Creatorzy i Mali Lego Creatorzy – warsztaty kreatywnego konstruowania i budowania świata z klocków skierowane do młodego odbiorcy,
- Zabawa ze sztuką – zajęcia kreatywno-plastyczne dla dzieci w wieku szkolnym,
- Tabletomania – zabawy z wykorzystaniem tabletów dla dzieci w wieku od 9 lat,
- Różnego rodzaju warsztaty,
- Debata Oxfordzka.

Dlaczego warto czytać różne książki?

Dla przyjemności, czy z obowiązku? Na czym polega użyteczność czytania książek? Najbardziej ogólną wartością czytania książek jest samo kształcenie rozumienia. Najbardziej podstawowym wymiarem zrozumienia jest możliwość świadomego odniesienia się do sposobów własnego uczestnictwa w świecie. Czytanie pomaga w budowaniu dobrego osobistego świata – osobowości szczęśliwej, zgodnej w działaniu z prawami wszechświata.

W dotarciu do bogactwa piśmiennictwa pierwszorzędną rolę gra biblioteka!

Biblioteka od stuleci to miejsce, które daje możliwość odkrycia niezliczonych zapisanych ksiąg, wskazuje drogę ich poszukiwania i umożliwia pytanie o to, co dla poszczególnych jednostek w danym momencie wydaje się najważniejsze. Mówi się, że jesteśmy tym co jemy. Intelktualnie jesteśmy tym, co czytamy. Każdym człowiekiem rządzą opowieści, które nosi w sobie.

Tyska księżnica oferuje dostęp do kilkuset jednostek zbiorów, na które składają się: książki, czasopisma, kartografia, książka mówiona, zbiory muzyczne, grafika, filmy, dokumenty elektroniczne. Co roku zakupujemy nowości wydawnicze, także w ramach Programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”. Każdego dnia powiększa się zasób tyskich zbiorów. Dbamy o to, aby była to biblioteka wielu książek dla wielu różnych użytkowników. Nawiązując do jednego z praw indyjskiego bibliotekarza i bibliotekoznawcy S.R. Ranganathana, staramy się dawać każdemu czytelnikowi odpowiednią dla niego książkę. W szczególnym przypadku może to być więc czytelnik jednej książki, którego jemu tylko znana potrzeba zawiodła

właśnie do biblioteki. Często spotykamy się z użytkownikami o ściśle sprecyzowanych wymaganiach lekturowych związanych np. z wykonywanym zawodem, podjętym kierunkiem studiów wyższych, czy zajęciem hobbystycznym. Wtedy stajemy się poszukiwaczami materiałów z określonej dziedziny, a więc jakby trochę bibliotekarzami jednej książki. Innym razem poszukiwane zagadnienie wykracza poza obszar zainteresowań jednej nauki, ma charakter interdyscyplinarny. W tym wypadku pracownicy biblioteki zmuszeni są płynnie przestawić się na tryb wyszukiwania wielu źródeł i wstępnej ich oceny pod względem wartości.

Labirynt, świątynia, mrowisko czy może oaza spokoju?

„Biblioteki nie będą już magazynami książek, ale laboratoriami wyobraźni, stając się ośrodkami innowacji w społeczeństwie sieciowym”.

Współczesna biblioteka działa na wyobraźnię czytelnika. W tyskiej księżnicy pomagamy użytkownikom odnaleźć nowe znaczenia, twórczo przetworzyć rzeczywistość, nieszablonowo odczytywać historię Polski oraz Tychów. Proponujemy arcyciekawe zajęcia edukacyjne dla młodzieży, wzbogacone o prezentacje multimedialne oraz rekwizyty pozwalające poczuć klimat tego, o czym mówimy. Uczestnicy zajęć mają okazję sprawdzić zdobytą wiedzę poprzez rozwiązanie krzyżówek, zagadek czy odszukanie potrzebnych informacji za pomocą tabletów. W naszej ofercie znajduje się wiele zajęć edukacyjnych i regionalnych. Swobodnymi seansami poszerzania wyobraźni można by nazwać także wyświetlanie filmów dla dorosłych w ramach „Sztuki X Muzy” oraz „Bajkoteki” dla dzieci. Niektóre akcje mają charakter spontaniczny, a pomysły podsuwa np. tematyka zajęć, jak miało to miejsce w przypadku grudniowego spotkania podróżniczego w 2017 r. Opowieść dotyczyła krajów skandynawskich i miała miejsce dokładnie 13 grudnia, dlatego skojarzenie z patronką światła nasunęło się samo. Orszak św. Łucji zawiązał zatem do Mediateki, niosąc nadzieję na dłuższe i jasne dni. Niejednokrotnie nasza biblioteka współorganizuje albo współuczestniczy w wydarzeniach o charakterze ogólnomiejskim. Przykładem może być Rodzinny Festiwal Książki „TY CHYBA czytasz?” z września 2018 r. Podczas imprezy blisko 90 dzieci oraz wielu chętnych dorosłych pomagało Detektywowi Luppiewi w rozwikłaniu zagadki zaginionych w Mediatece książek. Z całych sił przeszkadzał im

w tym groźny woźny Alojzy Kurz. Pod pretekstem dobrej zabawy wielu tyszan miało okazję lepiej poznać zakamarki największej tyskiej biblioteki oraz przyswoić sobie podstawowe zasady korzystania z jej dobrodziejstw.

Jaka powinna być idealna przestrzeń biblioteczna?

Czasy i założenia się zmieniają, ale nawiązując do przewodniego motywu wystąpienia można powiedzieć, że powinna być wygodna zarówno dla jednego czytelnika, jak i dla wielu. Krótko mówiąc, w jednym miejscu powinna skupić maksymalnie dużo pomieszczeń o różnym przeznaczeniu. Znow ta jedność w mnogości. Powinna być elastyczna, czyli łatwa do przearanżowania w razie konieczności. Musi uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych. Należy również pamiętać, że w bibliotekach ludzie chronią się przed zapaścią w czarną dziurę.

Mile widziany jest czytelny system nawigacji wizualnej w budynku oraz wygodne miejsca do pracy cichej, zwłaszcza w czytelni. Odpowiedni system ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji powinien zapewniać komfort przebywania latem i zimą. O atrakcyjności biblioteki świadczą różne czynniki: zasobność zbiorów, jakość usług, nowoczesne technologie informacyjne, inspirująca atmosfera, działalność kulturalna placówki, lokalizacja i dostępność biblioteki, komfort przebywania, kompetentny i przyjazny personel, architektura budynku. Każdy z czytelników z pewnością dopisałby tu długą listę życzeń. Dość powiedzieć, że Biblioteka Główna w Mediatece już teraz z powodzeniem spełnia większość z tych postulatów. Wypada się pochwalić, że system informacji wizualnej budynku Mediateki został wyróżniony w konkursie Polish Graphic Design Awards w kategorii „Systemy komunikacji w przestrzeni lub budynku”.

Podsumowanie, czyli biblioteczny mariaż jedności z mnogością

Różnorodność biblioteki jest atutem właśnie dlatego, że jako instytucja mająca służyć dobru ogółu stara się przekładać na język praktyki to, co najlepsze w obu tych kierunkach myślenia, które tradycja przypisuje największemu teologowi średniowiecza. Jest zarazem biblioteką jednej, jak i wielu ksiąg. W zmodernizowanej przestrzeni jesteśmy wyposażeni w bogate zasoby i najnowsze technologie, słychać o nas w regionie. Jesteśmy ambasadorem gminy. Biblioteka w ogóle, a tyska

księżnica w szczególności, to nieprzypadkowe miejsce. „To tematyczna strefa nieprzeciętności, w której rytm wyznaczają słowa, dźwięki, obrazy”.

Bibliografia, bynajmniej nie z jednej książki

- *Biblioteki – azyl spokoju przeciw zamętowi świata*. Z dyrektorem Biblioteki Narodowej Michałem Jagiełłą rozm. Jan Zdzisław Brudnicki. „Śląsk” 2005, nr 1, s. 16-18.
- *Czas przemian – czas wyzwania: rola bibliotek i ośrodków informacji w procesie kształtowania kompetencji współczesnego człowieka*. Pod red. Justyny Jasiewicz, Elżbiety Barbary Zybert. Warszawa: Wydaw. SBP, 2014.
- *Instytucje kultury jako ośrodki życia społecznego*. Pod red. Anny Mierzeckiej, Elżbiety Barbary Zybert. Warszawa: Wydaw. SBP, 2017, s. 15-18.
- Sadowska Jadwiga, Zimnoch Katarzyna: *Biblioteka i ich użytkownicy – od elitarności do powszechności?* [online], [dostęp: 20.03.2019]. Dostępny w WWW: <<http://hdl.handle.net/11320/4499>>.
- Wilk Paulina: *Biblioteki przyszłości*. „Tygodnik Powszechny” 2014, nr 39, s. 56-59.
- *Kultura organizacyjna w bibliotekach* / Elżbieta Barbara Zybert. Warszawa: Wydaw. SBP, 2004, s. 168-169.
- Konieczna Danuta: *Nowe trendy w architekturze i organizacji przestrzeni w bibliotekach polskich*. W: *Nowoczesna biblioteka*. Warszawa: SBP, 2009, s. 21-33.
- Simonjetz Monika: *Przyszłość ocala biblioteki*. „Poradnik Bibliotekarza” 2018, nr 5, s. 7-9.
- Sprawozdanie z działalności MBP Tychy za rok 2017 [online]. Dostępny w WWW: <http://bip.mbp.tychy.pl/pdf/sprawozdanie%20za%202017.pdf>.
- Strona Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach [online]. Dostępny w WWW: <http://mbp.tychy.pl/index.php>.

Anna Krawczyk
MBP Tychy

Stanisław Moniuszko

TWÓRCA OPERY NARODOWEJ

Kompozytor, dyrygent, pedagog urodził się 5 maja 1819 r. w Ubielu koło Mińska jako syn ziemianina Czesława Moniuszki (1790-1870) i Elżbiety Ma-dżarskiej (zm. 1850). Patriotyczni rodzice dbali o wychowanie jedynaka – ojciec, uczestnik kampanii napoleońskiej przekazywał mu dzieje ojczyste, muzyczna matka uczyła „Śpiewów historycznych” Niemcewicza.

Mały Staś od dziecka przejawiał zainteresowa-nie muzyką, z zaciekawieniem słuchał pieśni ko-ścielnych i śpiewek wiejskiego ludu, a od 6 roku życia grywał już na fortepianie. O swoich uzdol-nieniach tak wspominał po latach: „Nie należałem ja wcale do dzieci zwa-nych cudownymi, lecz od najmłodszych lat czu-łem nieprzeparty pociąg do muzyki, w którym się też bardzo wczesnie objawiło moje powoła-nie. Obdarzony od natu-ry bystrym i delikatnym słuchem, zaledwie zaczął chodzić, już za-trzymałem w pamięci niemal każdą nutę słyszanych piosenek. Matka moja najpierw-sza dostrzegła we mnie tę połyskującą iskierkę zdolności i jak tylko palce moje nabrały cokolwiek siły, sama zaczęła mnie uczyć początków uko-chanej sztuki”. W latach 1827-1830 Moniuszkowie przebywali w Warszawie, gdzie Staś uczył się pry-watnie według programu gimnazjum, a egzaminy zdawał w szkole oo. Pijarów. Lekcje muzyki udzielał mu August Freyer, organista kościoła ewangelicko-augsburskiego św. Trójcy.

Staż w Warszawie miał możliwość słuchania prawdziwych koncertów, miejskich piosenek oraz spotkań z interesującymi ludźmi. Moniuszkowie mieszkali przy Krakowskim Przedmieściu w Pałacu Staszica, gdzie odwiedzał ich m.in. kolega szkolny

pana Czesława – Joachim Lelewel snujący opowie-ści o historii ojczystej. Staś był też świadkiem odsło-nięcia przed Pałacem pom-nika Kopernika. Warto dodać, że u schyłku życia Moniuszko pracował nad kantatą ku czci astronoma, ale niestety, nie zdążył jej ukończyć. Staś kontynu-ował edukację już w Miń-sku, w gimnazjum, które z powodu rusyfikacji szko-ły opuścił w 1834 r. Mło-dzieniec ukończył 6 klas gimnazjalnych, ale nie zaniedbywał dalszego doksztalcania się – dużo czytał, uczył się języków obcych. Namietnie kupo-

wał książki, dyskutował o literaturze ze swym stry-jem Kazimierzem, prawnikiem, po którym później odziedziczył prawie tysięczną bibliotekę. W Mińsku dorastający Stanisław rozszerzał umiejętności mu-zyczne pod kierunkiem Dominika Stefanowicza. Pedagog doceniał nieprzeciętne zdolności swego

uczni i zaznajamiał go z dziełami wybitnych twórców jak: Schubert, Mozart, Weber, Rossini. Muzyka coraz bardziej pasjonowała Stanisława i postanowił całkowicie się jej poświęcić. W 1836 r. 17-letni Moniuszko przebywał w Wilnie – słuchał koncertów i oper, które zaczęły go twórczo inspirować, kupował nuty, wreszcie został nauczycielem muzyki. W mieście nad Wilią Stanisław wynajmował pokój w domu rodziny Müllerów, których córka 16-letnia Aleksandra poprosiła go o lekcje fortepianu. Młodzi od razu przypadli sobie do gustu, zakochali się i zamierzali się pobrać. Jednak Stanisław, jako przyszła głowa rodziny postanowił najpierw doskonalić się już jako przyszły muzyk zawodowy. Napisał w pamiętniku Aleksandry swą pierwszą próbę kompozycji do słów Mickiewicza „Kochanko moja na co nam rozmowa” i w 1837 r. wyjechał kształcić się do Berlina. Trafił tam do prywatnej Singakademii kierowanej przez Carla Rungenhagena, gdzie wykonywano m.in. muzykę kościelną i oratoryjną oraz gruntownie uczono muzycznego rzemiosła. Moniuszko pilnie zgłębiał tajniki tej wiedzy, ale też studiował partytury operowe. W Berlinie wydał własnym kosztem pierwsze kompozycje – trzy pieśni miłosne, nawiązał znajomości w kręgach muzyków i oczywiście bywał na wszystkich koncertach.

Po powrocie do Wilna w 1838 r. zaprezentował w kościele oo. Karmelitów pierwszą „Mszę” na chór, organy i orkiestrę, czym od razu zaskarbił sobie słuchaczy. W tymże roku Stanisław zaręczył się z Aleksandrą Müllerówną przed obrazem Matki Boskiej w Ostrej Bramie, a 25 sierpnia 1840 r. odbył się ich ślub w kościele oo. Trynitarzy na Antokolu. Wraz z powiększaniem się rodziny (Moniuszko wie będą mieli dziesięcioro dzieci, z których troje zmarło w młodym wieku) kompozytor dbał o zabezpieczenie materialne rodziny i przyjmował różne zajęcia. Oprócz pisania nowych utworów był organistą w kościele św. Jana, udzielał lekcji muzyki, prowadził zajęcia z orkiestrą teatralną, koncertował. Ciągłe marzył jednak o szerszym umuzykalnianiu społeczeństwa, co poczytywał sobie za szczególną misję. To pragnienie spełniło się, kiedy w 1843 r. uzyskał zezwolenie cenzury na publikowanie utworów w zeszytach *Śpiewnika domowego*. W prospekcie do niego tak zapowiadał: „Śpiewnik mój zawierać będzie zbiór śpiewów na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu. Wiersze starałem się wybierać z najlepszych naszych poetów, mianowicie *Piosenki sielskie* tudzież *Piosenki wieśniacze* znad *Niemna* w nim umieściłem, będąc tego przeko-

nia, że te utwory poetyczne najwięcej na sobie charakteru i barwy krajowej okazywały”. Śpiewnik cieszył się ogromnym powodzeniem i zapoczątkował Moniuszce popularność. Opublikowano 12 zeszytów (6 niestety już po śmierci twórcy) zawierających w sumie ponad 260 pieśni, wśród których były m.in. „O matko moja”, „Znaszli ten kraj”, „Prząśniczka”. Moniuszko, zafascynowany teatrem, napisał kilka operetek m.in. do tekstów Franciszka Książka („Cyganie”) czy Aleksandra Fredry („Nowy Don Kiszot”), ale nie zdobyły one rozgłosu. Ambicją kompozytora było napisanie dobrej opery do interesującego tekstu. Ten zamysł ziścił się gdy w 1845 r. Moniuszko zetknął się w Warszawie z Włodzimierzem Wolskim, młodym pisarzem i poetą, autorem poematu *Halszka* odrzuconego przez cenzurę z powodu ukazania w nim krzywdy wiejskiej dziewczyny uwiedzionej przez szlachcica. Moniuszce, uczulonemu na problemy społeczne ten temat bardzo odpowiadał. Wolski napisał libretto, Moniuszko skomponował muzykę i tak powstała w pierwszej wersji 2-aktowa „Halka”. Cenzura warszawska zakazała wystawienia opery, którą pokazano w Wilnie, ale na razie bez powodzenia.

Moniuszko był zawiedziony, ale pokonywał zniechęcenie wierząc w odmianę losu. Komponował nowe utwory, latem koncertował dla kuracjuszy w Druskiennikach, na Żmudzi wsłuchiwał się w ludowe tony litewskie, owocem czego była kantata „Milda”. Z okresu wileńskiego pochodzą też utwory religijne – kilka „Mszy”, „Pienia żałobne”, cztery „Litanie ostrobramskie”. Moniuszko bywał w Petersburgu, gdzie poznał muzyków rosyjskich, a nawet organizowano mu koncerty, podczas których zabrzmiała m.in. fantastyczna uwertura „Bajka”.

Pomyślniejsze czasy nadeszły kiedy poluzowano nieco cenzurę – wtedy to zamierzano wystawić zapomnianą „Halkę”. Donosiła o tym 10 czerwca 1857 r. „Gazeta Warszawska”: „W dziedzinie teatralnej ważna jest wieść, że wkrótce usłyszymy tu przedstawioną operę Stanisława Moniuszki ze słowami Włodzimierza Wolskiego pt. „Halka”. Artyści i orkiestra już odbywają próby tej narodowej opery”. Zaskoczony, ale niezwykle uradowany Moniuszko tak napisał z Wilna do organizatorów: „Dziesięć lat nieustannych, pilnych studiów wzmożyły moje doświadczenie o tyle, że przeglądając tę operę uczułem potrzebę całkowitego jej przerebienia”. Wkrótce Moniuszko wraz z Wolskim rozszerzyli utwór do 4 aktów. Autor libretta znacznie je powiększył, kompozytor dołączył nowe arie, polo-

neza, mazura i tańce góralskie, a baletmistrz opery Roman Turczynowicz opracował efektowne układy taneczne. Moniuszko pokonując trudności organizacyjne z zapalem uczestniczył w próbach. Premiera „Halki” odbyła się 1 stycznia 1858 r. odnosząc niebywały sukces. W roli tytułowej wystąpiła Paulina Rivoli, Jontkiem był Jan Dobrski, a dyrygował Jan Quattrini. Utwór, uznany za operę narodową, cieszył się długo niesłabnącym powodzeniem na scenie warszawskiej, ale wystawiano go także w innych miastach; np. w 1868 r. w Pradze, a w 1870 r. w Petersburgu. Twórca opery po swym triumfie w 1858 r. był honorowany w świecie muzycznym. Firma Gustawa Gebethnera planowała wydać partyturę „Halki” i wręczyła Moniuszce już na wstępie okazałe honorarium. Zachwycona operą uczennica Chopina, pianistka Maria Kalergis urządziła na jego cześć wspaniały koncert. Podarowana z tej imprezy kwota umożliwiła Moniuszce odbyć upragnioną podróż do Paryża. Zanim dotarł do stolicy Francji zwiedzał z zachwytem po raz pierwszy Kraków, w Weimarze spotkał się z Lisztem, a w Pradze ze Smetaną. Oczarowany Paryżem nie zaniechał nawet tam komponowania. W mieście nad Sekwaną zaczął pisać małą operę ludową „Flis” do libretta Stanisława Bogusławskiego, syna wielkiego Wojciecha. Premiera tej jednoaktówki o problemach miłosnych zwykłych ludzi odbyła się w Warszawie 20 września 1858 r. a kolejne przedstawienia cieszyły się popularnością. Jesienią tego roku Mo-

niuszko został dyrygentem Opery Teatrów Warszawskich i wraz z rodziną, sprowadzoną z Wilna, zamieszkał na Krakowskim Przedmieściu, naprzeciwko kościoła św. Anny.

Autor „Halki” postanowił jak najlepiej wykorzystać sprzyjający mu czas – planował nowe utwory. 7 lutego 1860 r. odbyła się premiera opery komicznej „Hrabina”. Tekst wspomnianego już Wolskiego krytykował arystokrację hołdującą modnej wówczas cudzoziemszczyźnie. Wkrótce Moniuszko napisał miłosną sielankę szlachecką „Verbum nobile” do libretta pisarza scenicznego Jana Chęcińskiego, który zostanie jego wiernym współpracownikiem. Utwór wystawiono w Nowy Rok 1861. Podczas koncertów brzmiały moniuszkowskie pieśni, kantaty, arie z oper, utwo-

ry fortepianowe; prasa publikowała recenzje, notki o sukcesach i bieżącej pracy muzyka.

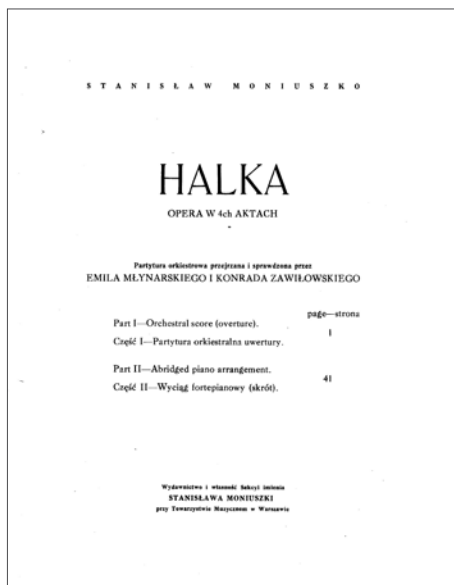
Ale ta dobra passa nie trwała długo. W końcu 1861 r. atmosfera polityczna w Warszawie była bardzo napięta, manifestacje przeciw Rosji skutkowały represjami. Podczas spektaklu w operze gdy gośćmi były władze trzech zaborców rozpylono cuchnący gaz – w odwecie teatr zamknięto, artystów zwolniono. Moniuszko pozbawiony pracy, obciążony liczną rodziną odczuwał niedostatek i zaczął nawet wyprzedawać swój cenny księgozbiór. Nieliczne koncerty nie przynosiły znaczących dochodów, ale Moniuszko tak kochał muzykę, że często grał za darmo i oczywiście komponował. Przyjaciele sfinansowali mu w 1862 r. powtórny wyjazd do Paryża z nadzieją na wystawianie tam oper. Podróż nie przyniosła oczekiwanych rezultatów – opublikowano tam jedynie wybór pieśni pt. „Echos de Pologne”.

Dla narodu polskiego nadeszły ciężkie lata – tragiczne powstanie 1863 r. pozostawiło w społeczeństwie bolesne wspomnienia. W tych ponurych, przygnębiających czasach Moniuszko pragnął skomponować coś pogodnego dla pokrzepienia ducha. Wspomniany już Chęciński dostarczył mu libretto nieco komicznej opery „Straszny dwór”, nie pozbawionej wszak akcentów patriotycznych. Jej prosta fabuła mogła trafić do publiczności: dwaj bracia ślubują bezżeństwo by zawsze stawić się do obrony ojczyzny, ale ulegają urokowi dwóch sióstr. Premiera odbyła się w otwartej znów operze 28 września 1865 r. i była owacyjnie przyjęta. Kolejne przedstawienia zamieniały się w patriotyczne manifestacje i zaniepokojone władze zaborcze wkrótce zakazały spektakli.

Moniuszko od młodości był wielbicielem Mickiewicza. Napisał pieśni do *Sonetów krymskich*, ballady i kantaty do *Powrotu taty*, *Konrada Wallenroda*, *Pani Twardowskiej* i wielu innych poezji wieszczka. We Lwowie z powodzeniem wykonywał kantatę „Widma” na motywach *Dziadów*. Ostatnim utworem operowym była „Paria” z librettem Chęcińskiego według francuskiego dramatu Delavigne’a. Utwór osadzony w egzotycznych hinduskich realiach kastowych miał premierę 11 grudnia 1869 r. Opera nie cieszyła się powodzeniem, spowodowała falę krytyki, co bardzo rozgorczyło ambitnego Moniuszkę. Oprócz dyrygentury w Teatrze Wielkim Moniuszko od 1864 r. prowadził wykłady w Instytucie Muzycznym, a w 1871 r. wydał *Pamiętnik do nauki harmonii*. Nadmiar obowiązków, brak wypoczynku, problemy finansowe oraz intrygi ze strony środowiska muzycznego spowo-

dowały nagle pogorszenie zdrowia niedomagającego już twórcy. Moniuszko zmarł na atak serca 4 czerwca 1872 r. w swoim warszawskim mieszkaniu przy ulicy Mazowieckiej 3.

Pogrzeb kompozytora był patriotyczną manifestacją, w której uczestniczyły niezliczone tysiące ludzi. Wówczas to objawiła się w pełni sława Moniuszki, na którą zasłużył swoim talentem połączonym z niezwykłą pracowitością. Podczas mszy żałobnej w kościele św. Krzyża na Krakowskim Przedmieściu zabrzmiało „Requiem”, które Moniuszko skomponował na śmierć swojej matki, przed gmachem opery wykonano fragmenty muzyki z jego utworów. Mowę pożegnalną wygłosił Jan Chęciński, a trumnę złożono na Cmentarzu Powązkowskim za kościołem św. Karola Boromeusza.

Twórczość Stanisława Moniuszki jest imponująca – od pieśni solowych, chóralskich, kantat po utwory instrumentalne, religijne, operetki i opery. Kompozytor w trudnych czasach zaborów tworzył muzykę do rodzimej poezji, czerpał z polskiej kultury ludowej i szlacheckiej czym tak zachwycał rodaków. O randze jego muzyki świadczy np. fakt, że podczas odsłonięcia pomnika Mickiewicza w Warszawie 24 grudnia 1898 r. zabrzmiał polonez z „Halki”. W Polsce na podstawie tej opery nakręcono filmy w 1913, 1930 i 1937 r. Utwór trafił nie tylko na sceny europejskie, w 1975 r. odbyła się jego prapremiera w Tokio. Kompozycje autora „Strasznego dworu” weszły na stałe do repertuaru wielu przybytków Melpomeny. Moniuszkę upamiętniono w wielu polskich miastach: oprócz wzniesionych pomników imieniem kompozytora nazwano szkoły, ulice, a ostatnio Dworzec Centralny w stolicy. Wizerunek Moniuszki był umieszczony na banknocie stutysięcznym (100.000) będącym w obiegu w la-

tach 1990-1996, podobnie uhonorowano muzyka na znaczkach pocztowych.

Moniuszkę upamiętniono nie tylko w ojczyźnie. W Budapeszcie na fasadzie Opery Narodowej umieszczono jego rzeźbę, a w Wilnie wystawiono popiersie przy kościele św. Katarzyny. W Ubielu (obecnie Białoruś) w miejscu nieistniejącego już dworku, w którym przyszedł na świat, ustawiono w 1966 r. obelisk z napisem w języku polskim i rosyjskim: „Tu w folwarku Ubiel 5 maja 1819 r. urodził się wielki kompozytor polski Stanisław Moniuszko”. W sąsiedniej wiosce Aziorny jest też nieduże muzeum poświęcone artyście.

Warszawskie Towarzystwo Muzyczne założone w 1871 r. z udziałem Moniuszki, od 1951 r. noszące jego imię, przechowuje spuściznę kompozytorską, dokumenty i przedmioty osobiste autora „Halki” i jego rodziny. Warto przy okazji nadmienić, że córka Moniuszki – Elżbieta Maria była graficzką, syn Bolesław był wiolonczelistą Opery Warszawskiej, a Jan Czesław malarzem.

W związku z przypadającą 200. rocznicą urodzin kompozytora rok 2019 został ogłoszony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rokiem Stanisława Moniuszki. 5 maja odbyła się w Krakowie uroczysta inauguracja jubileuszu. W całym kraju będą organizowane wystawy i koncerty, a zagranicą prezentacje spuścizny kompozytora. Polskie Wydawnictwo Muzyczne zapowiada wydania nutowe, książki (też dla dzieci), płyty, publikacje cyfrowe. Rok Moniuszki jest uczczeniem wielkiego patrioty, piewcy narodowej tradycji muzycznej, który trafił do wszystkich polskich serc.

Martyna Figiel

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

Jubileuszowe Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego

RELACJA

26 marca 2019 r. odbyło się XV Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego pod hasłem „Strzeż się człowieka jednej książki (św. Tomasz z Akwinu) – różnorodność atutem bibliotek”. Organizatorami konferencji byli: Sekcja Bibliotekarska przy Oddziale ZNP w Tychach, Miejska Biblioteka Publiczna i Oddział ZNP w Tychach. Spotkanie bibliotekarzy objęli honorowym patronatem: Wojewoda Śląski, Śląski Kurator Oświaty i Prezydent Miasta Tychy.

Dorocznie odbywające się Forum to spotkanie o charakterze naukowym i integracyjnym, w tym roku po raz pierwszy gościło w Tychach, w reprezentacyjnej sali koncertowej Orkiestry Kameralnej „Aukso”.

Nasze miasto mogło pochwalić się nowoczesną Miejską Biblioteką Publiczną z wyposażeniem godnym XXI w., z obszernym, różnorodnym księgozbiorem, a także z wrzutnią i książkomatem. Uczestnicy Forum mogli wysłuchać skłaniającego do refleksji wystąpienia dyrektora Biblioteki Śląskiej – prof. Zbigniewa Kadłubka na temat optymistycznej wizji tradycyjnych książek w esejach Vilema Flussera czy rozważań dr Sabiny Cisek z UJ dotyczących dostępu do edukacji, informacji i kultury jako prawa każdego człowieka i roli bibliotek w tym zakresie. Nowatorski w treści i formie był miniwykład dr Magdaleny Wójcik z UJ o zmieniających się funkcjach i usługach bibliotek.

Dr hab. Jolanta Gwóźdź z UŚ podjęła udaną próbę zaprezentowania *Biblii* jako książki książek w polskich edycjach narodowych od renesansu do czasów współczesnych.

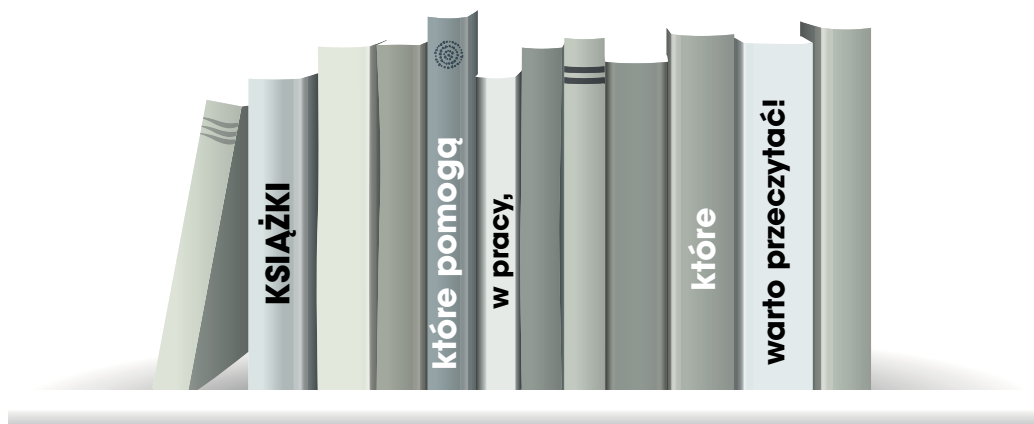
Anna Krawczyk – dyrektor MBP – przedstawiła działalność tyskiej biblioteki, znakomicie nawiązując do hasła Forum o różnorodności. Natomiast dr Anna Marcol zaprezentowała ofertę edukacyjną Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach, zapewniając, że jest ona skierowana nie tylko do nauczycieli. Gościliśmy również prelegentki zza południowej granicy – Marta Orszulikova i Marcela Wierzoń przybliżyły działalność Biblioteki Regionalnej w Karwinie, zwracając szczególną uwagę na projekty transgraniczne. Wśród prelegentów była również redaktor naczelna wydawnictwa „Literatura” – Wiesława Jędrzejczyk, prezentująca bogatą ofertę książek dla dzieci i młodzieży. W kuluarach wydawnictwo zorganizowało stoisko.

Wystąpienia Katarzyny Jarosz na temat spotkań z pisarzami w ramach akcji „Literatura za maulaturę” czy Jolanty Rolnik o wyjazdach szkoleniowych tyskiej Sekcji Bibliotekarskiej stanowiły niemal gotową, choć niełatwą do realizacji, receptę do działania.

Po zakończeniu Forum zainteresowani mogli zwiedzić Browar Książęcy i wtedy już z pewnością skłonni byli zgodzić się z prezydentem Michałem Gramatyką, który witając gości zapewniał, że Tychy to dobre miejsce dla kultury i wypoczynku.

Justyna Górnikowska-Bogucka

KSIAZKA

Nauka o informacji w okresie zmian: innowacyjne usługi informacyjne. Pod red. Barbary Sosińskiej-Kalaty, Piotra Taflowskiego, Zuzanny Wiorogórskiej. Warszawa: Wydaw. SBP, 2018, 347 s. (Nauka, Dydaktyka, Pratyka; 182); (Miscellanea Informatologica Varsoviensia; 9); ISBN 978-83-65741-07-3.

Publikacja dotyczy innowacyjności usług informacyjnych, czyli ich ulepszania i dostosowywania do możliwości rozwijającej się technologii oraz potrzeb, oczekiwań, możliwości odbiorców. Artykuły zostały pogrupowane w czterech częściach. W pierwszej *Nowe trendy, nowe idee* zaprezentowano nowe koncepcje badawcze związane z poznawaniem potrzeb i uwarunkowań współczesnych usług informacyjnych, nowe modele analizowania zjawisk informacyjnych w środowisku organizacyjnym oraz nowe zjawiska społeczne związane z wykorzystywaniem rosnących możliwości analitycznych organizacji i prezentacji wiedzy zapisanej cyfrowo. Część druga *Innowacje w praktyce informacji naukowej* poświęcona jest rozwojowi, monitoringowi i doskonaleniu usług informacyjnych w środowisku naukowym. W części trzeciej *Innowacje w informacyjnych usługach bibliotecznych, bibliograficznych i archiwalnych* przedstawione zostały nowe usługi realizowane w praktyce bibliotecznej, bibliograficznej i archiwalnej. Część czwarta *Usługi informacyjne w kulturze, biznesie, gospodarce i ochronie zdrowia* dotyczy współczesnej praktyki usług informacyjnych w tych sektorach. Znaczenie usług informacyjnych stale rośnie we wszystkich obszarach życia społecznego i gospodarczego, warto więc być na bieżąco z zachodzącymi tam innowacjami.

Piotr Marecki: Między kartką a ekranem: Cyfrowe eksperymenty z medium książki w Polsce. Kraków: Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2018, 186 s., ISBN 978-83-233-4491-9.

Publikacja dotyczy książek, mediów cyfrowych i eksperymentów. Przeanalizowano w niej wybrane teksty:

Księgę słów wszystkich Józefa Żuka Piwowarskiego, *Æ* Roberta Szczerbowskiego, *Historię pewnego przypadku* Małgorzaty Dawidek, *Big Dick* Wojciecha Bruszewskiego, *Archetypturę czasu* Andrzeja Głowackiego i *Powieki* Zenona Fajfera. Zostały zaprezentowane przykładowe utwory hybrydyczne, które znajdują się pomiędzy mediami cyfrowymi i analogowymi. Autor dokonał wyboru utworów kierując się chronologią i gatunkiem (prace generatywne, przestrzenne, hipertekstowe i książki z rozszerzoną rzeczywistością). Piotr Marecki przygląda się przemianom współczesnej kultury i stwierdza: „Omówione dzieła są świadectwem cywilizacyjnych zmian. Po wielu wiekach dominacji galaktyki Gutenberga stare medium, zajmujące do tej pory uprzywilejowaną pozycję, podejmuje grę, rozmowę, fizyczny romans z medium cyfrowym. Medium cyfrowe odświeża to pierwsze i czyni je bardziej żywym”. Warto przyjrzeć się zachodzącemu skomplikowanemu procesowi cywilizacyjnemu i wyrobić swoją opinię na ten temat, publikacja ta na pewno w tym pomoże.

Dorota Grabowska

Biblioteka potrzebna jest wszystkim!

Kilka słów o zbąszyńskiej bibliotece w Dniu Bibliotekarza i Bibliotek

BIBLIOTEKA - ŚRODOWISKO

Biblioteka Publiczna w Zbąszyniu poza statutowymi działaniami stara się poszerzać swoją ofertę nie tylko czytelnictwem, ale też kulturalno-edukacyjną dla odbiorców w każdym wieku. Aby sprostać zapotrzebowaniu mieszkańców na atrakcyjne wydarzenia i imprezy, pracownicy starają się pozyskać dodatkowe środki, aplikując w różnego rodzaju grantach dotacyjnych.

Tylko w ubiegłym roku na działalność propagującą czytelnictwo, dziedzictwo kulturowe regionu i edukację najmłodszych pozyskaliśmy 67 053,33 zł. W tym roku jest już pewne, że z różnych źródeł Biblioteka Publiczna w Zbąszyniu pozyskała 77 100 zł na różne, często niestandardowe działania, promujące czytelnictwo.

Jako bibliotekarki stawiamy przede wszystkim na zainteresowanie książką, staramy się zwiększać liczbę aktywnych czytelników i dajemy możliwość uczestnictwa w wielu spotkaniach i wydarzeniach promujących literaturę. Nie zawsze robimy to w konwencjonalny sposób, często swoje pomysły realizujemy w przestrzeni miejskiej lub jedziemy do pobliskich wsi. W ten właśnie sposób działaliśmy w projektach dofinansowanych przez MKiDN w ramach Programu „Partnerstwo dla książki” – „Biblioteka Powsinoga” czy też „Biblioteka na Plaży”. Latem 2019 r. kontynuujemy obydwa projekty, już w lipcu przenosimy naszą bibliotekę na plażę miejską „Łazienki”, gdzie poza otwartym dostępem do literatury zorganizowany zostanie cykl zajęć i zabaw nie tylko dla zbąszyńskich dzieci, ale też dla odwiedzających nas w okresie wakacyjnym małych turystów. Do książek chcemy również zachęcić kolejnym projektem dofinansowanym przez Fundację Santander. Z otrzymanych środków powstają zaprojektowane przez dzieci mikrobiblioteki, które zostaną umieszczone w przestrzeni miasta i będą typowymi książko-dzielniami. Dodatkowo zaplanowany w projekcie „bibliorower” będzie dowoził książki do osób, które z różnych przyczyn nie mogą naszej księżnicy odwiedzić.

➤ Fot. w artykule z archiwum biblioteki

Jako zbąszczyńianki mieszkające w Regionie Kozła stawiamy na edukację regionalną. Organizujemy i przeprowadzamy warsztaty związane z naszą rodzimą kulturą, zajmujemy się lokalną tradycją i historią regionu, gwarą i kulinariami. Nasze działania nie ograniczają się jednak tylko do zajęć z najmłodszymi i dziećmi w wieku szkolnym. Przy wsparciu LGD Regionu Kozła mamy możliwość przeprowadzania warsztatów dla nauczycieli i edukatorów, którzy pozyskaną wiedzę przekazują w szkołach i przedszkolach. W czerwcu tego roku po raz pierwszy będziemy organizatorami „Małego Taboru Kozłarskiego” dofinansowanego z programu „Patriotyzm jutra” – tygodniowej imprezy przeznaczonej dla dzieci, ich rodziców i osób chcących poznać naszą kulturę ludową.

Jako osoby ciekawe świata zapraszamy na spotkania z autorami i reporterami przemierzającymi wszystkie zakątki naszego globu na „własną rękę”. W programie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Promocja czytelnictwa” już dwukrotnie otrzymaliśmy dotację na projekt „Wszędobylscy”. Tegoroczna edycja nosi nazwę „Podróże poza utartym szlakiem”. Będzie to dla mieszkańców Zbąszczyńia dwumiesięczna wyprawa w nieznane, pełna opowieści, warsztatów podróżniczych, fotografii z magicznych miejsc Polski i świata.

Jako fanki nowych technologii prowadzimy cyklicznie zajęcia z kodowania, a dodatkowo pozyskałyśmy dofinansowanie z IKEA Industry na zakup robotów Photon oraz dwóch gier interaktywnych Scottie Go! Dzięki temu przybliżamy dzieciom naukę kodowania i jesteśmy wsparciem dla szkół, które takowego sprzętu nie posiadają i korzystają z naszego doświadczenia. A dzięki grantowi w programie LGR Obra-Warta pn. „Uwolnij lokalną energię” zakupimy drukarkę 3D i w czerwcu będziemy uczyć dzieci podstaw projektowania przestrzennego.

Jako osoby młode duchem wciąż aktywnie pracujemy z młodzieżą i na rzecz młodych. Już po raz czwarty realizujemy projekt dotacyjny Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Regionalnego Konkursu Grantowego „Równać Szanse”, którego operatorem jest Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży. Tym razem zajęliśmy się kuchnią regionalną, dawnymi przepisami i zapomnianymi potrawami. Efektem końcowym półrocznych działań będzie katalog „Smaki Ziemi Zbąskiej”, który zostanie samodzielnie zaprojektowany przez grupę projektową. 28 maja tego roku zorganizowaliśmy w naszej bibliotece Forum Lokalne „Równać Szanse”, również z dofinan-

sowania PAFW. Spotkali się na nim przedstawiciele organizacji gminnych, pozarządowych, grup nieformalnych i osób działających na rzecz młodzieży, służy ono dyskusji na temat możliwości, jakie daje lokalne środowisko, zainteresowań młodzieży oraz wszelkich barier leżących u podstaw mniejszych szans młodych ludzi z małych miejscowości. Wielkim sukcesem dla nas – koordynatorów tych projektów, było dostanie się dwójga uczestników poprzednich edycji do grona Młodzieżowych Liderów Równać Szanse. Już w lipcu pojadą oni na tygodniowe szkolenie do Warszawy, a po jego ukończeniu będą mieli możliwość składania wniosków o dotację na projekt własnego pomysłu oraz koordynowania go w pracy z młodzieżą.

Trudno jest w jednym zdaniu napisać, czym jest dla lokalnej społeczności zbąszczyńska biblioteka. Już dawno przestała być tylko miejscem, w którym można wypożyczyć dobrą książkę. A dodać należy, że ciekawych książek jest u nas mnóstwo...

Magdalena Rożek

BIBLIOTEKA - ŚRODOWISKO

GAMIFIKACJA W BIBLIOTECE

Jak zdobyć nowych, wiernych czytelników wśród młodzieży? To pytanie spędza sen z powiek niejednego bibliotekarza. Dzisiaj młody człowiek niechętnie sięga po książki. Najczęściej jest to skrót z opracowaniem. Nawet obejrzenie półtoragodzinnego filmu jest zbyt męczące i nudne. Jedyne co ich ciekawi, to wirtualny świat i gry. Trzeba więc wyjść naprzeciw oczekiwaniom czytelników. Myśląc o grach, pierwsze co przychodzi do głowy to te komputerowe, ewentualnie planszowe.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu tych drugich jest coraz więcej i cieszą się ogromnym powodzeniem, ale to jednak gry mobilne są magnesem, który wrocławska biblioteka publiczna od kilku lat z powodzeniem wykorzystuje. Rozrywka tego typu spotyka się z dużym zainteresowaniem obecnych i potencjalnych – przyszłych czytelników bibliotek.

Dla czytelników udział w grze jest prosty. Jedyne wymagania, jakie trzeba spełnić, by móc zagrać, to posiadanie smartfona lub tabletu z dostępem do internetu i pobranie bezpłatnej aplikacji ActionTrack. Nie jest to jednak warunek konieczny. Najczęściej uczestnicy grają w tandemach lub kilkusobowych grupach, także całymi rodzinami. Wystarczy, że jeden z graczy posiada odpowiedni sprzęt. W przypadku osób niepełnoletnich wymagana jest również zgoda rodziców na udział w grze.

Gamifikacja – pojęcie, cele, zasady współpracy

Tak zwana gamifikacja lub grywalizacja działa na tej samej zasadzie co mechanika znana z gier fabularnych i komputerowych. Polega to na rozwiązywaniu kolejnych zadań, stawianych przed graczem losowo lub zgodnie z przyjętym kluczem, czyli na podstawie odpowiedzi udzielonych we wcześniejszych zadaniach. Pokonywanie kolejnych wyzwań, rywalizacja i współpraca to nie tylko świetna zabawa, oferująca uczestnikom satysfakcję. Gamifikacja uczy tego, że nawet niepowodzenie można przekuć w sukces. Angażuje do różnych celów, które twórcy gry uznali za priorytetowe. W przypadku mobilnych gier organizowanych przez biblioteki jest to promocja literatury i bibliotek. Grywalizacja sprawia, że stają się one bardziej atrakcyjne, lepiej widoczne na kulturalnej mapie miasta. Od strony organizacyjnej przygotowanie takiej gry wiąże się z dużym nakładem pracy, ale też ogromną satysfakcją, gdy podczas premiery pojawiają się dziesiątki zainteresowanych osób. Przede wszystkim trzeba mieć dobry pomysł na scenariusz i tutaj pomocne są właśnie książki. Literatura, bez względu na gatunek, jest niewyczerpaną skarbnicą historii, które za zgodą wydawnictwa lub autora można wykorzystać do stworzenia mobilnej zabawy. Nie może to jednak być wiernie przeniesienie opowiedzianej w książce fabuły, gdyż czytelnicy znający już treść utworu będą oczekiwać czegoś nowego. Wykorzystujemy jedynie motywy znane z powieści, ewentualnie niektóre wątki. Głównym bohaterem naszej historii, czyli graczem, jest nowa postać.

▲ Fot. w artykule z archiwum biblioteki

Mobilne gry – przykłady

Tak właśnie jest w przypadku „Mock – Przeszłość powraca”, pierwszej mobilnej gry zorganizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu we współpracy z wydawnictwem Znak. Jej premiera miała miejsce w sierpniu 2017 r., tuż przed ukazaniem się kolejnej części przygód detektywa Eberharda Mocka. Uczestnicy musieli pomóc słynnemu detektywowi rozwiązać kolejną, niezwykle trudną zagadkę kryminalną. Poznając różne fakty z życia bohaterów wymyślonej przez bibliotekarzy opowieści, badając kolejne ślady i tropy, odpowiadając na często podchwytliwe pytania, gracze wędrują po mieście aż do emocjonującego finału. Gra jest podwójnie atrakcyjna, gdyż wpleciono w nią wiele faktów z długiej, bogatej historii Wrocławia. W premierowej rozgrywce wzięło udział 91 kilkusobowych zespołów.

Lista mobilnych gier miejskich opracowanych przez pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu stale się wydłuża. Od czasu „Mocka” do tego grona dołączyły „Dziwoludy” na podstawie tomu opowiadań *Poczet dziwów miejskich* Krzysztofa Piskorskiego, „Ksenobójcy” nawiązujący do *Gry*

Endera Orsona Scotta Carda oraz inspirowana kryminałami Katarzyny Bondy „Reguła Meyera”. Powyższe gry rozgrywają się w przestrzeni miejskiej i są stale dostępne dla wszystkich chętnych, także przyjezdnych, którzy w ciekawy sposób mogą zwiedzić stolicę Dolnego Śląska. Są także świetną okazją do tego, by autora powieści będącej bazą dla twórców gry, zaprosić na spotkanie autorskie. W ofercie mobilnych gier Miejskiej Biblioteki Publicznej znajdują się również takie, w które można zagrać np. we wnętrzach bibliotek, jak „Tajemnica biblio-

teki” oparta na bestsellerowej serii książeczek *Biuro Detektywistyczne Lassego i Mai* Martina Widmarka. Jest też „Podwodna przygoda w Hydropolis”, której rozgrywka miała miejsce w Centrum Edukacji Ekologicznej Hydropolis, „Zielony Kapturek”, luźno nawiązujący do bajki o Czerwonym Kapturku, „W 240 minut dookoła Wrocławia” czy „Tajna misja myszki Javy”. W kwietniu bieżącego roku do tej puli dołączyły jeszcze dwie gry, „Magia Azji” oraz „Tajemnica sumeryjskiego amuletu”. Obie powstały na potrzeby ósmej edycji Wrocławskiego Festiwalu Podróżniczego „Równoleżnik Zero”, organizowanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu. „Magia Azji” to krótka gra, której rozgrywka zajmuje maksymalnie trzydzieści do czterdziestu pięć minut. W jej powstanie zaangażowały się trzy filie: Mediateka, Centrum Innowacji Przejście oraz Biblioteka Turystyczna. Tematem tegorocznej edycji „Równoleżnika Zero” była Azja. Wieści o festiwalu dotarły także tam, wywołując żywe zainteresowanie wśród Fantastycznych Bestii zamieszkujących ten kontynent. Bestie przywędrowały do Wrocławia, by przekonać się, czy festiwal jest godzien swojej sławy, poznać jego bywalców i porozmawiać z nimi. Dla najbardziej dociekliwych przygotowały zadania i zagadki do rozwiązania, m.in. sfotografowanie Wielkiego Muru. Gracze wykazali się dużą pomysłowością, budując mur na przykład z papieru albo patyczków. „Tajemnica sumeryjskiego amuletu” jest rodzinną grą edukacyjną, stworzoną od podstaw przez zespół Filii nr 13 Centrum Innowacji Przejście. Wędrując pomiędzy punktami rozmieszczonymi w ścisłym centrum miasta, gracze napotykają kolejne ciekawostki dotyczące azjatyckich państw. Po przejściu jednej z wielu ścieżek w grze uczestnicy docierają do mety, gdzie czeka na nich Strażniczka Amuletu, z ostatnim zadaniem do rozwiązania oraz tytułowym amuletem. Scenariusze wszystkich gier pozwalają na drobne modyfikacje, tak by dostosować je do nowej przestrzeni lub przygotować wersje

obcojęzyczne. I na tym nie koniec, gdyż kolejne projekty są w trakcie realizacji. W ubiegłym roku Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu rozpoczęła nowy projekt pod nazwą „Ale lato. Mobilna biblioteka plenerowa”. Autorką projektu i główną koordynatorką była Agnieszka Tomaszewska, kierująca działem promocji Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu. Projekt ten był dofinansowany ze środków MKiDN w ramach Funduszu Promocji Czytelnictwa. W trakcie prac nad „Ale lato” pojawił się pomysł wykorzystania ActionTrack także do innych celów. W ten sposób powstał „Wybownik Literacki”, czyli kieszonkowy doradca w wyborze książek. Jest on skierowany do trzech grup wiekowych: 6-8, 9-11 i 12-15 lat. Do każdej z nich przypisane są kategorie i podkategorie zawierające krótkie listy tytułów powieści. Są to m.in.: Mądre opowieści, Fantastyka (nie) tylko dla dziewczyn, Łobuzy i łobuziaki czy Literatura gier. Każde z zestawień zostało przygotowane na podstawie fachowej wiedzy na temat literatury dziecięcej, jaką posiadają bibliotekarze. Z racji ograniczeń czytelności telefonu, zestawienia zawierają od trzech do sześciu tytułów. Prowadzą one bezpośrednio do katalogu bibliotecznego. Czytelnik może sprawdzić, w której z bibliotek znajdzie daną książkę, czy jest aktualnie dostępna, a jeśli nie, to ma możliwość zamówienia jej. Obecnie trwają prace nad kolejnymi wersjami „Wybownika Literackiego”, w których pojawią się nowe przedziały wiekowe. Chcemy dotrzeć także do dorosłych czytelników, również do seniorów, którzy coraz częściej korzystają z nowych technologii.

Gry miejskie i „Wybownik Literacki” to nie wszystko, do czego można wykorzystać ActionTrack w codziennej pracy bibliotekarza. Aplikacja ta sprawdza się także podczas lekcji bibliotecznyc. Te czterdzieści pięć minut, które często kojarzą się tylko z nudnym opowiadaniem o regulaminie i zasadach korzystania z biblioteki, można w ten sposób uatrakcyjnić. Koleżanki z Filii nr 29 Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu opracowały już dwie lekcje wykorzystujące właśnie ActionTrack. Pierwszą z nich jest „Supergeek”, czyli super bohater walczący z błędami językowymi. Autorka tego scenariusza wykorzystowała popularny wśród dzieci motyw herosa, łącząc go z tematem poprawnej polszczyzny i nauką korzystania z tradycyjnych, papierowych słowników. Wszystko dzieje się w przestrzeniach: w szkole, na boisku, na podwórku, w centrum handlowym, w komunikacji miejskiej i w bibliotece. W każdym z tych miejsc Supergeek natrafia na różnego typu błędy językowe, najczęściej słowa stosowane niezgodnie

z ich znaczeniem. Dzieci mają za zadanie odnaleźć w słownikach ich prawidłowe znaczenie, poprawną wymowę i pisownię. Drugą z gier wykorzystywanych podczas lekcji bibliotecznyc jest „Tymczasem w bibliotece na Reja”. To w zasadzie mały przewodnik po bibliotece. W ten oryginalny, atrakcyjny i zabawny sposób koleżanki z Filii nr 29 przedstawiają młodzieży swoją pracę. Klikając w poszczególne ikony umieszczone na zdjęciu biblioteki, dzieci muszą odpowiedzieć na pytania, dotyczące np. sygnatury danego działu, albo odnaleźć ukryty wśród książek kod QR, po zeskanowaniu którego otrzymają kolejne zadania. W ten sposób samodzielnie poznają bibliotekę, rozmieszczenie działów, zasady korzystania z księgozbioru i co za tym idzie, szybciej przy-

swajają sobie nowe informacje. Z podobną inicjatywą wyszła Mediateka, jedna z filii Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu. Klikając w ActionTrack, na przykład w „Dociekliwi Detektywi” w Mediatece, możemy wybrać się na samodzielną wycieczkę po bibliotece. Wędrując zgodnie ze wskazówkami, odpowiadając na pytania, robiąc sobie selfie, poznajemy regulamin i zasady korzystania z księgozbioru oraz ułożenie poszczególnych działów. Odpowiedzi są punktowane, więc pojawia się tu także rywalizacja, tak bardzo atrakcyjna dla młodzieży.

Dotychczas we wszystkich wydarzeniach bibliotecznyc, w których aktywnie wykorzystano ActionTrack, wzięło udział ponad tysiąc zespołów, czyli średnio ponad trzy tysiące osób. Jest to aplikacja wyjątkowa, która mimo pewnych ograniczeń, pozwala na wiele możliwości. Co jeszcze są w stanie wykrzesać z niej kreatywni bibliotekarze? Pokażemy już wkrótce.

Jakub Sobieralski
Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu

TYDZIEŃ KULTURY ŻYDOWSKIEJ

Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach, w dniach 16-22 lutego 2019 r. zaprosiła Czytelników na III Tydzień Kultury Żydowskiej. Spotkania i wystawy, cieszące się zainteresowaniem mieszkańców metropolii, ukierunkowane były głównie na historię i kulturę Izraela, dzieje Żydów w Polsce oraz w woj. śląskim.

W ramach wydarzenia gościem biblioteki była Agata Tuszyńska, pisarka, poetka, reportażystka, autorka biografii m.in. Wiery Gran i Issaca Bashevisa Singera, uhonorowana Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Spotkanie poświęcone było jej najnowszej książce *Bagaż osobisty. Po marcu*, opowiadającej o losach pomarcowych wielopokoleniowych emigrantów, którzy wskutek nagonki propagandowej w Polsce musieli opuścić ojczyznę.

Z kolei w ramach cyklu „Wielokulturowy Śląsk” odbyło się spotkanie z Dariuszem Walerjańskim, historykiem, muzealnikiem, znanym i cenionym w środowisku badaczem i dokumentalistą dziejów i kultury Żydów Górnośląskich. Spotkanie poświęcone było historii katowickich synagog i domów modlitwy.

Problematykę konfliktu izraelsko-palestyńskiego (w kontekście historycznym i współczesnym) podjęła się przybliżyć Małgorzata Kaczor, kulturoznawczyni i podróżniczka.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z prof. Zbigniewem Białasem, literaturoznawcą, anglistą, tłumaczem i prozaikiem, na co dzień wykładowcą akademickim. Spotkanie poświęcone było jego najnowszej książce *Rutka*. Jest to zbeletryzowana rekonstrukcja prawdziwego pamiętnika Rutki Laskier, nastolatki z Będzina, zmarłej w obozie koncentracyjnym KL Auschwitz. Spotkaniu towarzyszył kiermasz tematycznych książek antykwarycznych – autorstwa pisarzy pochodzenia żydowskiego, poświęconych historii i kulturze Izraela, etc.

W ramach cyklu „Nie-zwykli” z czytelnikami spotkał się Ireneusz Wawrzaszek, autor książki *Romeo i Julia z KL Auschwitz*. Jest to oparta na faktach powieść o miłości Mali Zimetbaum i Edwarda Galińskiego, którzy, jako więźniowie, poznali się za drutami obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau oraz podjęli próbę ucieczki.

Podczas III Tygodnia Kultury Żydowskiej odbyły się dwa spotkania podróżnicze, zachęcające do odwiedzenia Izraela: „Ziemia Święta nie tylko okiem pielgrzyma”, spotkanie z Alicją i Januszem Murzynowskimi oraz „Izrael. Ziemia Boga”, spotkanie z ks. dr. Tomaszem Kuszem i Grzegorzem Bociąńskim, prowadzącymi w piątkowe wieczory audycję „Ziemia Boga” w Radiu eM.

Biblioteka nie zapomniała również o najmłodszych czytelnikach, z którymi spotkała się Katarzyna Ryrych, autorka książek *Pan Apoteker* oraz *Bombka babci Zilbersztajn*.

Ponadto, przez cały luty, prezentowane były cztery wystawy tematyczne, poświęcone historii i kulturze Żydów woj. śląskiego. W filiach bibliotecznych można było obejrzeć wystawę „Przerwana pamięć – cmentarz żydowski w Katowicach”. Są to zdjęcia przedstawiające współczesny stan nekropolii. Ich autorem jest wybitny katowicki fotografik Jarosław Kurek. „Chasydzi w Lelowie”, to kolejna wystawa Arkadiusza Ławrywiańca, która prezentowana jest w ramach TKŻ. Jej autor jest uznanym fotoreporterem, prezesem Okręgu Śląskiego Związku Polskich Artystów Fotografików. Arkadiusz Ławrywianiec spotkał się również z młodzieżą, z którą rozmawiał o dokumentowaniu pielgrzymek chasydów do grobu cadyka Dawida Bidermana, co robi od 2000 r., w kontekście kulturowym i społecznym swoich prac oraz arkanach zawodu fotografa. Katowickie Archiwum Państwowe udostępniło wystawę pt. „Katowickie synagogi”. Natomiast miejscowy Oddział Instytutu Pamięci Narodowej użyczył wystawę „Życie przechowane. Mieszkańcy Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego z pomocą Żydom w czasie II wojny światowej”.

Spotkania i wystawy zgromadziły ponad pół tysiąca osób zainteresowanych tematyką żydowską w literaturze i kulturze.

IV Tydzień Kultury Żydowskiej organizowany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Katowicach odbędzie się w dniach 7-13 marca 2020 r. Zapraszamy!

**Pracownicy Działu Metodyki, Analiz i Promocji
Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach**

BIBLIOTEKA PUBLICZNA W KATOWICACH

UCZNIOWE KOSTRZYŃSKICH SZKÓŁ PROJEKTUJĄ W 3D

W 2018 r. Miejska Biblioteka Publiczna w Kostrzynie nad Odrą wprowadziła nową ofertę zajęć informatycznych dla młodzieży – są to warsztaty projektowania 3D oraz obsługi drukarki 3D.

W listopadzie i grudniu 2018 r. skorzystali z nich uczniowie klas 7 ze Szkoły Podstawowej nr 2, w lutym uczniowie klas 7 ze Szkoły Podstawowej nr 4, a w marcu i kwietniu uczniowie klas 7, 8 oraz gimnazjalnych ze Szkoły Podstawowej nr 1. Podczas zajęć instruktor opowiedział uczniom o technice druku 3D oraz wytłumaczył i pokazał zasady działania drukarki 3D. Opowiedział o oprogramowaniu niezbędnym do wykonywania projektów druku 3D oraz przedstawił strony internetowe z gotowymi

projektami. Jeden z wybranych uczniów dokonał wyboru projektu do wykonania, a następnie grupa z pomocą instruktora przeszła cały proces tworze-

nia wydruku 3D aż do uzyskania końcowego efektu. Warsztaty prowadzi nasz instruktor-informatyk. Są one adresowane do młodzieży szkolnej i mogą stanowić uzupełnienie lekcji informatyki w szkole. W czasie warsztatów młodzież tworzy własne projekty druku 3D, ucząc się tym samym podstaw projektowania komputerowego, poznając technikę druku 3D oraz zasady działania drukarki 3D.

Michał Słupczyński

INDYWIDUALNE KONSULTACJE Z PIEŁĘGNIARKĄ

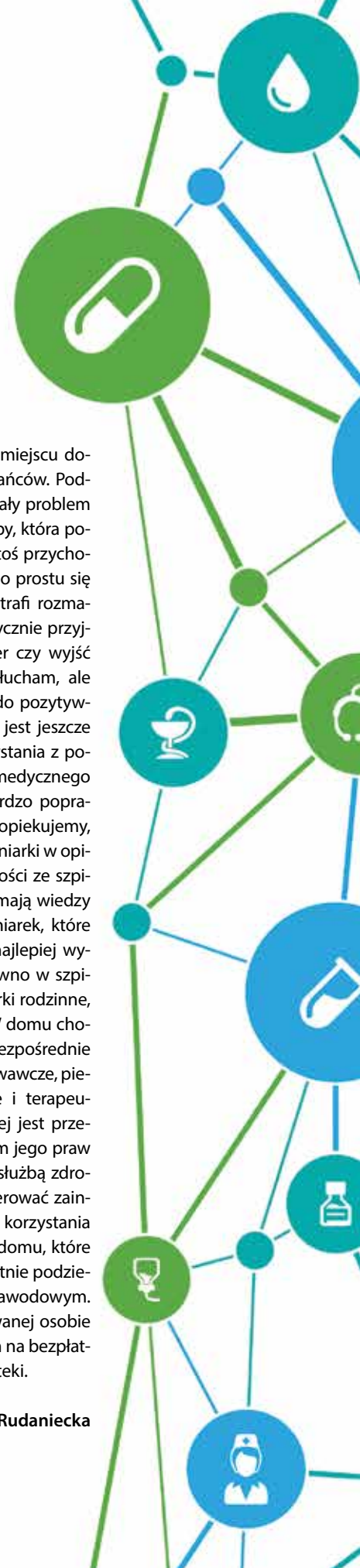
w MBP w Kostrzynie nad Odrą

Masz w domu osobę w podeszłym wieku lub przewlekle chorą? Potrzebujesz podstawowych informacji w zorganizowaniu opieki? Służę poradą. Raz w miesiącu zapraszam na indywidualne konsultacje do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kostrzynie nad Odrą.

Starość dana jest nam przez naturę i znana człowiekowi od niepamiętnych czasów. Sposób przeżywania starości wynika z biegu życia każdego człowieka. Starzejące się społeczeństwo i zaspokajanie jego potrzeb jest wyzwaniem zarówno dla samego siebie, bliskich osób, rodziny, jak i dla służb społecznych. Z upływem lat stan zdrowia oraz ogólna sprawność fizyczna pogarsza się, w związku z tym zmienia się również sytuacja społeczna, potrzeby zdrowotne, funkcjonalność fizyczna i sposoby ich zaspokajania, a co za tym idzie formy spędzania wolnego czasu i często pojawia się konieczność opieki (oczywiście jeżeli zachodzi taka potrzeba). Dotyczy to również osób z niepełnosprawnością nabytą – z powodu chorób, wypadków czy urazów, gdzie rodzina staje przed dużym wyzwaniem – bez jakiegokolwiek przygotowania. Pomimo doświadczenia życiowego często brak jest możliwości radzenia sobie z problemem samodzielności życiowej i zależności od otoczenia. Jest to również problem osób bliskich, które przebywają na co dzień z osobą wymagającą opieki i pomocy. Nie zawsze wiedzą, gdzie mogą się udać, aby zasięgnąć opinii, pomocy – aby sprawowana przez nie opieka nie była dla nich zbyt obciążająca, a dla bliskiej osoby jak najlepsza. W swojej pracy zawodowej, ale również poza pracą, mam kontakt z pacjentami i rodzinami pacjentów, którzy mówią o swoich problemach i nie potrafią poradzić sobie z nimi, więc staram się wskazać możliwości rozwiązania tych problemów. Zawsze znajduję chwilę, aby odpowiedzieć na pytania, udzielić porady dotyczącej sprawowania opieki w warunkach domowych. Stąd zrodziła się moja ini-

cyjatywa indywidualnych konsultacji w miejscu dostępnym i uczęszczanym przez mieszkańców. Podczas konsultacji nic mnie nie dziwi – mały problem potrafi być dużym problemem dla osoby, która potrzebuje wsparcia czy pomocy. Jeżeli ktoś przychodzi, aby porozmawiać, bo potrzebuje po prostu się wygadać, „gdyż z bliską osobą nie potrafi rozmawiać i przekonywać, że: musi systematycznie przyjmować leki, że należy wyjść na spacer czy wyjść na spotkanie ze znajomymi”, też wysłucham, ale i podpowiem, jak przekonać chorego do pozytywnych zachowań. Wśród społeczeństwa jest jeszcze duża niewiedza o możliwościach korzystania z pomocy w sprawowaniu opieki, sprzętu medycznego czy sprzętu ortopedycznego, który bardzo poprawia komfort zarówno osobie, którą się opiekujemy, jak i opiekunom. Również zawód pielęgniarki w opinii społeczeństwa kojarzy się w większości ze szpitalem. Pacjenci, ich rodziny często nie mają wiedzy na temat zadań i kompetencji pielęgniarek, które podnoszą swoje kwalifikacje, aby jak najlepiej wykonywać pracę na rzecz pacjenta zarówno w szpitalu, jak i w domu pacjenta – pielęgniarki rodzinne, pielęgniarki opieki długoterminowej. W domu chorego pielęgniarka realizuje wszystkie bezpośrednie funkcje zawodowe: edukacyjne, wychowawcze, pielęgnacyjno-opiekuńcze, diagnostyczne i terapeutyczne. Pielęgniarka w opiece domowej jest przewodnikiem pacjenta, często rzecznikiem jego praw i pośrednikiem między nim, rodziną a służbą zdrowia. Prowadząc konsultacje, chcę pokierować zainteresowane osoby i wskazać możliwości korzystania z pomocy w opiece nad pacjentem w domu, które zapewnią system ochrony zdrowia. Chętnie podzielę się swoją wiedzą i doświadczeniem zawodowym. Każda konsultacja pomoże zainteresowanej osobie inaczej spojrzeć na problem. Zapraszam na bezpłatne konsultacje raz w miesiącu do biblioteki.

Helena Rudaniecka

Czy kuchnia regionalna, zapomniane potrawy i receptury na dania znane wszystkim z domów naszych babć mogą być atrakcyjne dla młodzieży? Okazuje się, że jak najbardziej! Projekt „Szagówki i plyndze – kuchnia regionalna all inclusive” to kolejne działanie zbąszyńskiej Biblioteki Publicznej w ramach Regionalnego Konkursu Grantowego „Równać szanse”.

Od lutego tego roku 15 uczniów z czterech szkół z gminy Zbąszyń uczestniczy w projekcie o tematyce kulinarnej, który ma im przybliżyć dawne smaki regionu. Podczas zajęć warsztatowych związanych z gotowaniem pomagają im panie z Kół Gospodyń Wiejskich w Nądni i Przyprostyni, poświęcając młodym swój wolny czas i dzieląc się wielopokoleniową wiedzą oraz udostępniając kuchnie na salach wiejskich. Do tej pory młodzież poznała receptury i samodzielnie przygotowała m.in. szneki z glancem, pyry z gzikiem, plyndze, szagówki, zawijane rolady ze schabu, placek na modziach z okruczelami, zupę z korbola, babciny jabłecznik, sine kluski i zupę „kwaśne jaja”. Przed uczestnikami projektu jeszcze kilka spotkań warsztatowych, również związanych z fotografią kulinarną, gdyż na sam koniec projektu zaplanowana jest prezentacja katalogu *Smaki Ziemi Zbąskiej*. Poza fotografiami znajdą się w nim także przepisy na każdą z potraw. Zakończenie działań projektowych przewidziane jest na koniec lipca. Działania młodych można obserwować na profilu fejsbuko-

wym projektu: <https://www.facebook.com/Szag%C3%B3wki-i-plyndze-kuchnia-regionalna-all-inclusive-2108400952715713/> i na Instagramie: <https://www.instagram.com/szagowkiiplyndze/>

Projekt „Równać szanse” jest realizowany przez Bibliotekę Publiczną już po raz czwarty. Tematyka działań zawsze związana jest z miastem i regionem, a przeprowadzane są w taki sposób, by młodzi ludzie w wieku od 13 do 19 lat mieli możliwość kreatywnie zaprezentować swoim rówieśnikom oraz mieszkańcom Zbąszynia naszą historię czy dziedzictwo kulturowe. Wcześniej grupy projektowe zajęły się m.in. życiem i działalnością Antoniny Woźnej, lokalnymi legendami, które wydane zostały w formie audiobooka oraz historią i przebiegiem Powstania Wielkopolskiego na terenie gminy, która została zamieszczona na stronie internetowej gminy w specjalnej zakładce „Wirtualny spacer powstańczym szlakiem”. Koordynatorką wszystkich młodzieżowych projektów jest bibliotekarka, Magdalena Rożek.

zdjęcia i tekst: Magdalena Rożek

MŁODZI RZĄDZĄ W KUCHNI szagówki i plyndze all inclusive

▲ Fot. w artykule z archiwum biblioteki

Metamorfoza

biblioteki szkolnej w Zawierciu

Nowe oblicze Biblioteki Szkoły Podstawowej nr 1 im. T. Kościuszki w Zawierciu zachwyca od września 2018 r. nie tylko pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców, ale także gości i osoby śledzące szkolne działania w sieci. Nie ma w tym zainteresowaniu nic dziwnego, ponieważ wspomniana biblioteka, po latach trwania w wersji bardzo kopciuszkowej, zmieniła się nie do poznania.

Przed remontem uczniowie nie mogli czuć się tutaj w pełni swobodnie. Stare meble nie pozwalały na to, by użytkownicy samodzielnie przeglądali księgozbiór. Młodzież nie mogła wchodzić między regały, ponieważ istniało niebezpieczeństwo, że leciwe półki zarwą się pod ciężarem książek. Mimo starań pracowników i uczniów, żadne dekoracje nie były w stanie ukryć starzejącego się coraz bardziej wnętrza. Księgozbiór podręczny spoczywał ułożony niemal piętrowo w niedomykających się szafach, liczących sobie po kilkadziesiąt lat. Przemalowanie mebli na weselsze kolory niewiele dało. Nie było osobnego miejsca na wystawę nowości, trzeba było je ustawiać na pierwszym regale przy drzwiach, przed stojącymi tam książkami, żeby czytelnicy mogli zobaczyć chociaż okładki. Żarówki w starych żyrandolach wciąż się przepalały, przez co i tak już dość ciemne pomieszczenie było wiecznie niedoświetlone. Mimo tych niedoskonałości, grupa stałych bywalców uważała, że taka biblioteka ma swój niepowtarzalny klimat i z upodobaniem przesiady-

wali na podłodze pod szafami z księgozbiorem podręcznym (tylko tam było trochę miejsca na to, by usiąść). Do tego mieliśmy jeszcze „atrakcje” związane z często zacinającymi się lub niedomykającymi się drzwiami. Zapach kurzu, wbitego na mur w meble i starą wykładzinę, również nas nie opuszczał.

Metamorfoza biblioteki odbyła się podczas wakacji w 2018 r. Dwa miesiące wyłożonej pracy zaowocowało oszałamiającym efektem. Biblioteka zyskała nie tylko odświeżone ściany i nową wykładzinę, ale także oświetlenie i piękne meble.

Regały powstały w oparciu o projekt dyrektor szkoły, Katarzyny Jaworskiej. Nie są to standardowe półki, spotykane w większości bibliotek. Styl obecnych mebli jest nowoczesny i przyjazny dla użytkowników. Zaokrąglone regały mają różną wysokość i są na tyle szerokie, że książki można układać na nich z obu stron. Dzięki temu księgozbiór udało się podzielić tak, by młodsze dzieci miały swoje książki na

BIBLIOTEKA - ŚRODOWISKO

niższym regale, a starsi czytelnicy na dwóch wyższych. Na regałach przy ścianach, których 1/3 to półki zamocowane od sufitu aż po podłogę, znalazło się dużo miejsca na księgozbiór podręczny i książki beletrystyczne dla dorosłych czytelników, a także na publikacje popularnonaukowe z różnych dziedzin. Pozostałe 2/3 regałów przy ścianach zawiera otwarte półki na książki, które kończą się mniej więcej na wysokości parapetu, a niżej mamy zamykane szafki.

Oprócz regałów w bibliotece znajduje się również miejsce na wystawkę, gdzie prezentowane są co ciekawsze propozycje dla uczniów w różnym wieku lub nowości książkowe. Jedna z bocznych ścianek mebla służy do prezentowania prac plastycznych uczniów. Przy oknie znajduje się stolik dla uczniów, będący przedłużeniem parapetu. Dzięki temu zabiegowi na stoliku jest dużo miejsca, które wykorzystujemy często do robienia dekoracji, prezentowania informacji o książkach lub przygotowywania gazetek tematycznych. Ponieważ wspomniany stolik jest dość wysoki, korzystają z niego starsi uczniowie. Dla maluchów przeznaczony jest wolno stojący nieduży stoliczek na kółkach, z kieszenią pośrodku na drobiazgi typu: kredki, kolorowanki, czasopisma czy gry. Przy nim maluchy najczęściej rysują albo czytają książki. Do kompletu jest jeszcze pojemna lada biblioteczna z szafką na materiały papiernicze i miejscem na komputer. Wszystkie meble są w kolorze białym, co nadaje wnętrzu świeżości i dodatkowo je rozjaśnia.

Uczniowie mają możliwość zaszyca się w środku okrągłych regałów, by w spokoju poczytać. Do ich dyspozycji są kolorowe pufki z łatwego do wyczyszczenia materiału. Aby był porządek, odkładane są one do metalowego stojaka. Jeśli dzieci mają chęć, mogą przytulić się do jednej z bibliotecznych maskotek, które zamieszkały z nami kilka lat temu w wyniku zbiórki zabawek dla maluchów z ubogich

rodzin. Wtedy, po przekazaniu zebranych zabawek organizatorom akcji, nasi uczniowie uznali, że ich biblioteka również zasługuje na przytulne akcenty i przynieśli kolejne maskotki, aby upiększyć – stare jeszcze – wnętrza. Pluszowi mieszkańcy na czas remontu zostali spakowani i powrócili po zmianach, by zasiedlić półki z książkami i wolne kąciki.

Odwiedzający nas absolwenci szkoły i inni goście są pod wrażeniem wnętrza, kiedy widzą je po raz pierwszy. Nowoczesne pomieszczenie zapiera dech w piersiach. Dzieci uwielbiają zaszycać się w zakamarkach i czytać w ciszy, kolorować obrazki lub rozwiązywać zagadki logiczne czy układać puzzle. Ogromnym plusem jest to, że po remoncie użytkownicy mogą spacerować między regałami i wybierać książki. Pokonujemy też różne trudności, ponieważ po takich zmianach uczniowie muszą przyzwyczaić się do nowych zasad i samodzielnego korzystania z księgozbioru, odkładania książek na właściwe miejsce, grzbietem do przodu, czy pilnowania, by nie zgubić kart książek podczas przeglądania kolejnych publikacji, ale powoli i tego się nauczą. W tak pięknym wnętrzu znacznie łatwiej można zaszczepić w dzieciach miłość do czytania.

Katarzyna Chojnacka-Musiał
Szkoła Podstawowa nr 1
im. T. Kościuszki w Zawierciu

Felieton

Do sfrustrowania jeden krok...

Kobieta kulturalna, o miłej aparycji, z wyższym wykształceniem, dyspozycyjna (aż do bólu), pracująca w systemie zmianowym, ze znajomością języka obcego, posiadająca prawo jazdy, z zaawansowanymi umiejętnościami IT, doksztalająca się, kreatywna, komunikatywna, zaangażowana, z wyśmienitą organizacją pracy, wieloletnim doświadczeniem, cierpliwa, wspierająca strajk nauczycieli – bo sama strajkować nie może – dlaczego? – ktoś zapyta – a dlatego, że z mety świat ją wyśmiej, a nikt nie lubi być wyśmiewany. To Ja – bibliotekarka – taki piękny mam zawód, misyjny, tworzę kulturę, gromadzę i udostępniam, wychowuję, edukuję, animuję i kreuję... i czytam, czytam, czytam... zawsze, i wszędzie. Co z tego mam? Ano niewiele, mniej niż nauczyciel... w tym materialnym aspekcie rozważań oczywiście. I gdyby nie pasja, która gra tutaj „pierwsze skrzypce” to...

Opis zawodu na studia.net dumnie się zaczyna: *Bibliotekarz musi charakteryzować się przede wszystkim cierpliwością, systematycznością, wszechstronną wiedzą oraz biegłością w posługiwaniu się zarówno tradycyjnymi, jak i nowoczesnymi narzędziami informacyjnymi [...]* Dalej tytuły i stanowiska w hierarchii służby bibliotecznej, niezłe zresz-

tą, równie dumnie brzmiące, aż dochodzimy do zakładki Pensja: *zależy zarówno od stopnia czy doświadczenia zatrudnionego, jak i tego, w jakiej kondycji są zarządzające nimi jednostki terytorialne i lokalna władza. Zarobki bibliotekarza w małym mieście lub takiego, który rozpoczyna karierę, są na poziomie minimalnej pensji krajowej. Najwyższe pensje – powyżej 2 tys. zł – otrzymują bibliotekarze dyplomowani pracujący w uznanych placówkach posiadających cenny i bogaty księgozbiór [...]*

I nagle czar pryska... przychodzi obawa, co dalej z zawodem bibliotekarza, a obiekcje są jak najbardziej uzasadnione, bo... nawet bibliotekarz... a żyć za coś musi. Z własnego poletka wiem i przekonałam się już kilkakrotnie, że o ile do pracy w bibliotece, zachęca nasza działalność, kreująca bibliotekę na centrum informacji, komunikacji i wiedzy – to bardzo szybko przechodzi ochota na pracę potencjalnym kandydatom, których informuje się o wynagrodzeniu, zupełnie niewspółmiernym do wymagań. A bywa tak, że pracować młodzież zaczyna i szybko rezygnuje... bo za dużo roboty, wcale nie w spokoju, bywa, że w stresie, praca zmianowa, często w weekendy, duża rozpiętość, nawarstwienie działań wymagają-

ce nieustannej kreatywności (np. praca w Dziale Promocji), a kwota końcowa na ROR wprawia w osłupienie... i cóż rozum bierze górę. A ja zakorzeniona już bibliotekarka w stosownym wieku – rozumiem to i wcale się temu nie dziwię. Kocham swoją pracę, ale własnej córce (którą też kocham) nigdy nie powiem – idź w moje ślady.

Smutno się jakoś zrobiło..., ale prawdziwie. W tym smutku wyguglowałam sobie: strajk bibliotekarzy... bo może i my podejmiemy to wyzwanie? I cóż tutaj mamy? Pierwszych sześć pozycji:

- Szkolni bibliotekarze popierają strajk nauczycieli (2019 r., <https://www.granice.pl/news/strajk-nauczycieli-bibliotekarze-2019/8262>).

[...] aż 91% osób, które wzięły udział w ankiecie na Facebooku magazynu „Biblioteka w Szkole”, zagłosowało za udziałem w strajku nauczycieli [...]

- Dziady Kultury. Protest bibliotekarzy. Chcą co najmniej 500 złotych (2018 r., <https://dziennikpolski24.pl/dziady-kultury-protest-bibliotekarzy-chca-co-najmniej-500-zlotych-podwyzki/ar/13120887>)

<https://dziennikpolski24.pl/dziady-kultury-protest-bibliotekarzy-chca-co-najmniej-500-zlotych-podwyzki/ar/13120887> [...] „Kraków = Miasto Literatury. Bibliotekarz = Dziad Kultury”, „W butach dziury – to pracownik kultury”, „Bibliotekarze nie mole, książkami się nie najedzą”, „Nie chcemy zabytkowych pensji” – to tylko niektóre z haseł, jakie pojawiły się dzisiaj rano na balkonie sali obrad małopolskiego sejmiku. Protest przebiegał spokojnie, nie zakłócił obrad, a jego uczestnicy opuścili budynek Urzędu Marszałkowskiego tuż po rozpoczęciu sesji [...]

- Walka o podwyżki | Dziady Kultury (2016 r., <https://dziadykultury.wordpress.com/tag/walka-o-podwyzki/>)

<https://dziadykultury.wordpress.com/tag/walka-o-podwyzki/> [...] *wybrane relacje medialne na temat walki o godne wynagrodzenia dla pracowników instytucji kultury w Małopolsce* [...]

- Koniec pięknej przyjaźni. „Solidarność” zapowiada strajki (2019 r., [https://www.newsweek](https://www.newsweek.pl/polska/polityka/koniec-pieknej-przyjazni-solidarnosc-zapowiada-strajki/dlv20m4)

[pl/polska/polityka/koniec-pieknej-przyjazni-solidarnosc-zapowiada-strajki/dlv20m4](https://www.newsweek.pl/polska/polityka/koniec-pieknej-przyjazni-solidarnosc-zapowiada-strajki/dlv20m4))

[...] *do tej sprawy należy podejść w „sposób globalny”. – Policzyć, ile ma się pieniędzy i podnieść proporcjonalnie dla wszystkich grup zawodowych w sferze finansów publicznych. Bo inaczej zawsze będzie rozgoryczenie i niezadowolenie.*

- Protest pracowników bibliotek i muzeów. Chodzi o podwyżki (2018 r., <http://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,23310111,protest-pracownikow-bibliotek-i-muzeow-chodzi-o-podwyzki.html>)

<http://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,23310111,protest-pracownikow-bibliotek-i-muzeow-chodzi-o-podwyzki.html> [...] *„Bibliotekarze nie mole, książkami się nie najedzą”, „Sama satysfakcja z pracy już nie wystarczy. Chcemy też gratyfikacji”, „Jesteśmy autorami sukcesu małopolskiej kultury. Za friko* [...]

- Strajk bibliotekarzy? – One Person Library (2019 r., <http://bibliotekarz.milejewo.eu/strajk-bibliotekarzy/>)

<http://bibliotekarz.milejewo.eu/strajk-bibliotekarzy/> Autor – bibliotekarz zadał pytanie, **Czy ktokolwiek w Polsce przejąłby się strajkiem bibliotekarzy? Odpowiedzi: 22% TAK, 41% NIE, 37% WYŚMIANO BY NAS. Wyniki mówią niestety same za siebie. Co do komentarzy... uczestnicy sondy poddali m.in. w wątpliwość sens istnienia bibliotek.**

Czytam, czytam i nic z tych informacji i tekstów nie wynika, utwierdzają mnie wręcz w przekonaniu o znikomych możliwościach strajkowych polskich bibliotekarzy.

Pada deszcz, głowa mnie boli, w portfelu puśto... Oj, depresja lada moment może zapukać do drzwi... Nie dam się... Jestem kobietą kulturalną, o miłej aparycji, z wyższym wykształceniem, dyspozycyjna... etc., etc., etc.

Olga Nowicka

Miejska Biblioteka Publiczna w Chranowie

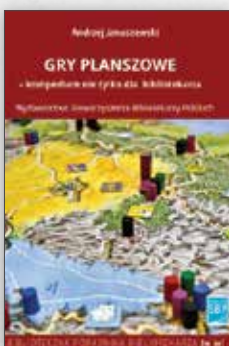
➔ REDAKCJA „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA” POLECA KSIĄŻKĘ:

Andrzej Januszewski

GRY PLANSZOWE – KOMPENDIUM WIEDZY NIE TYLKO DLA BIBLIOTEKARZA

Warszawa: Wydaw. SBP, 2017
Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza

Tematy: historia gier planszowych, słownik, informacje o grach, wydawcy, projektanci, gry planszowe w bibliotece, przykłady gier

Gry planszowe w edukacji

WARSZATA METODYKA

Zestawienie bibliograficzne w wyborze

Wydawnictwa zwarte

- **Gry planszowe: kompendium wiedzy nie tylko dla bibliotekarza: poradnik** / Andrzej Januszewski. – Warszawa: Wydaw. SBP, 2017.
- **Historia w przestrzeni publicznej** / pod redakcją Joanny Wojdon. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 2018.
- **Historyczne gry dydaktyczne: rozrywka, regionalizm, refleksja** / redakcja Karol Sanojca. – Wrocław, Dziekanów Leśny: Wydaw. LTW, 2018.
- **Między nami graczami: gry dydaktyczne na motywach lektur szkolnych – Jan Brzechwa „Akademia pana Kleksa”, Ferenc Molnar „Chłopcy z Placu Broni”** / Marcin Kowalski, Grażyna Rigall. – Wyd. 3. – Gdańsk: Gdańskie Wydaw. Oświatowe, 2008.
- **Między nami graczami: gry dydaktyczne na motywach lektur szkolnych – Jan Brzechwa „Akademia pana Kleksa”, Ferenc Molnar „Chłopcy z Placu Broni”** / Marcin Kowalski, Grażyna Rigall. – Gdańsk: Gdańskie Wydaw. Oświatowe, 2005.
- **Pozwólmy dzieciom grać: o wykorzystaniu gier planszowych w edukacji matematycznej** / Renata Korolczuk, Małgorzata Zambrowska. – Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 2014.
- **W świecie bajek: zabawy i gry planszowe dla dzieci w różnym wieku** / Winfred Kaminski; [przekł. z jęz. niem Magdalena Jałowicz]. – Kielce: Wydaw. Jedność, 2004.

Artykuły z czasopism

- **Autorskie planszówki samograjki dla każdego** / Wojciech Pająk, Marta Taraszkiewicz. // Biblioteka Publiczna. – 2018, nr 4, s. 22-24.
- **Boże Igrzysko: Magnaci** / Mateusz Maleszka. // Wiadomości Historyczne. – [R.] 58, nr 6 (2015), s. 46-47.
- **Chińczyk ze strychu** / Aleksandra Godlewska. // Życie Szkoły. – 2013, nr 11, s. 36-37.
- **Chopin – geniusz muzyczny: gra planszowa** / Monika Szczepańska. // Wychowanie Muzyczne w Szkole. – 2010, nr 5, s. 66-76.

- **Czego uczyć gry planszowe?** / Łukasz Wrona. // *Mówią Wieki*. – 2015, nr 5, dod. „Mówią wieki” w szkole nr 25, s. 14-15.
- **Dominion jako najlepszy przykład gry z budowaniem talii** / Andrzej Januszewski. // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2017, nr 11, s. 37-39.
- **Edukacyjne gry planszowe i miejskie w nauczaniu historii i wychowaniu patriotycznym** / Marzena Sula-Matuszkiewicz. // *Hejnał Oświatowy*. – 2017, nr 5, s. 8-9.
- **Edutainment – rozrywkowa edukacja** / Anna Puścińska. // *Dyrektor Szkoły*. – 2018, nr 5, s. 58, 60-61.
- **Gościniec... poprzez czas i przestrzeń, czyli niezwykła przygoda w bibliotece** / Ewa Małkowska. // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2018, nr 2, s. 39-40.
- **Gra karciana na lekcjach polskiego: scenariusz lekcji: temat lekcji: „Lew, czarownica i stara szafa” jako gra w karty** / Tomasz Fijałkowski. // *Polonistyka*. – R. 60[!], nr 6 (2016), s. 38-41.
- **Gra planszowa** / Agnieszka Zielińska. // *Matematyka*. – 2015, nr 4, s. 26-27.
- **Gra planszowa** / Renata Słomińska. // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2010, nr 7, s. 22-25.
- **Gra planszowa CodeBook: zabawa i edukacja** / Wojciech Kolarz, Katarzyna Tluczykont. // *TIK w Edukacji*. – 2017, nr 5, s. 50-51.
- **Gra planszowa: „Fizyczna powtórka”** / Halina Dąbrowska. // *Fizyka w Szkole*. – 2007, nr 1, s. 34-40.
- **Gra planszowa jako teatr** / Anna Renz-Ostrówka. // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 1997, nr 8, s. 479-481.
- **Gra planszowa „Skarbiec”. Plastyka w bibliotece szkolnej** / Waldemar Malak. // *Biblioteka w Szkole*. – 2015, nr 9, s. 10-11.
- **Gra planszowa – starożytne Igrzyska w Olimpi** / Jacek Banach. // *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*. – 2011, nr 5, s. 19-29.
- **Gra planszowa „Wyścig Wielkanocnych Zajączków”** / Magdalena Michalska. // *Życie Szkoły*. – 2013, nr 3, s. 30-31.
- **Gra planszowa „Złoty ul”** / Maria Gołębiewska. // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2014, nr 7, s. 47.
- **Gra „303”** / Mateusz Maleszka. // *Wiadomości Historyczne*. – [R.] 58, nr 2 (2015), s. [51].
- **Gram z klasą** / Małgorzata Zambrowska. // *Matematyka w Szkole*. – Nr 61 (2011), s. 38-41.
- **Gram z klasą. Cz. 2** / Małgorzata Zambrowska. // *Matematyka w Szkole*. – 2012, nr 66, s. 19-21.
- **Gram z klasą. Cz. 3, Superfarmer** / Małgorzata Zambrowska. // *Matematyka w Szkole*. – 2013, nr 69, s. 38-41.
- **Gram z klasą. Cz. 4** / Małgorzata Zambrowska. // *Matematyka w Szkole*. – 2013, nr 71, s. 18-20.
- **Gramy w kości: i ćwiczymy sprawność rachunkową** / Aldona Sieńkowska. // *Matematyka w Szkole*. – 2011, nr 59, s. 37-38.
- **Granie w projektowanie** / Filip Miłunski. // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2014, nr 3, s. 40-42.
- **Granna bawi, uczy, inspiruje i wychowuje** / Jolanta Jabłońska. // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2013, nr 9, s. 42-44.
- **Gry na szachownicy sześćdziesięciopolej** / Urszula Urbańczyk. // *Świetlica w Szkole*. – 2012, nr 3, s. 9-11.
- **Gry planszowe – aktywnie i twórczo na lekcjach matematyki** / Beata Burnus. // *Matematyka*. – 2012, nr 10, s. 22-23.
- **Gry planszowe dla dzieci dyslektycznych** / Beata Wojgienia. // *Życie Szkoły*. 1997, nr 3, s. 157-159.
- **Gry planszowe do plecaka** / Andrzej Januszewski. // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2017, nr 7/8, s. 47-49.
- **Gry planszowe XXI wieku** / Monika Bolanowska. // *Matematyka*. – 2012, nr 10, s. 17-21.
- **Gry planszowe – edukacja i rozwój kompetencji** / Witold Sz wajkowski. // *Życie Szkoły*. – 2013, nr 6, s. 8-9.
- **Gry planszowe jako narzędzie wspomaganie rozwoju wczesnych kompetencji matematycznych** / Krzysztof Cipora, Monika Szczygieł. // *Edukacja (Warszawa)*. – 2013, nr 3, s. 60-75.
- **Gry planszowe jako (nie)codzienna metoda wychowania** / Michał Kotala. // *Studia z Teorii Wychowania*. – T. 8, nr 4 (2017), s. 111-124.
- **Gry planszowe – kreatywnie w szkole** / Beata Burnus. // *Życie Szkoły*. – 2012, nr 10, s. 12-13.
- **Gry planszowe na lekcjach fizyki** / Elżbieta Małczewska. // *Fizyka w Szkole*. – 1997, nr 1, s. 31-34.
- **Gry planszowe – to jest to!** / Agnieszka Weidemann. // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2013, nr 5, s. 36-37.
- **Gry planszowe: Toruńskie ścieżki pamięci. Wiek XX, Bydgoskie ścieżki pamięci. Wiek XX** / oprac. Łukasz Wróbel. // *Wiadomości Historyczne*. – [R.] 59, nr 3 (2016), s. [51].
- **Gry planszowe w bibliotece** / Andrzej Januszewski. // *Poradnik Bibliotekarza*. – 2016, nr 12, s. 13-16.

- **Gry planszowe w edukacji** / Barbara Kozik. // Hejnał Oświatowy. – 2018, nr 10, s. 15-17.
- **Gry planszowe w edukacji** / Wojciech Sieroń. // Kwartalnik Edukacyjny (Rzeszów). – 2013, nr 2, s. 66-71.
- **Gry planszowe w edukacji: przyjemne z pożytecznym** / Karolina Składanowska, Natalia Tułacz. // Wychowanie w Przedszkolu. – 2014, nr 8, s. 12-15.
- **Gry planszowe w edukacji historycznej uczniów szkoły podstawowej** / Małgorzata Górecka. // Wiadomości Historyczne. – 2017, nr 1, s. 35-38.
- **Gry planszowe w nauczaniu matematyki** / Alina Iłowska. // Życie Szkoły. – 2002, nr 2, s. 112-114.
- **Gry planszowe w pracy nowoczesnego bibliotekarza** / Grzegorz Woźniak. // Poradnik Bibliotekarza. – 2016, nr 2, s. 32-34.
- **Gry planszowe z całego świata** / Renata Zielińska. // Świetlica w Szkole. – 2014, nr 6, s. 23-26.
- **Gry towarzyskie, czyli gry dla większej grupy** / Andrzej Januszewski. // Poradnik Bibliotekarza. – 2017, nr 4, s. 35-37.
- **Gry twórczo wykorzystane** / Przemysław Staroń. // Psychologia w Szkole. – 2014, nr 2, s. 97-103.
- **Gry Wikingów** / Piotr Adamczyk. // Mówią Wieki. – 2011, nr 5, s. 47-47.
- **Historia na planszy** / Michał Stachura. // Mówią Wieki. – 2014, nr 2, dod. Mówią Wieki w Szkole, s. 2-5.
- **Interaktywna gra planszowa** / Anna Romańska. // IT w Edukacji. – 2014, nr 3, s. 30-32.
- **Jasne strony gier** / Katarzyna Moskal. // Psychologia w Szkole. – 2015, nr 1, s. 72-77.
- **Jeden obraz wart więcej niż tysiąc słów... Karty Dixit w czytaniu tekstów kultury** / Agnieszka Kopacz. // Język Polski w Gimnazjum. – 2018/2019, nr 1, s. 49-58.
- **„Kawerna” – eurogra doskonała?** / Andrzej Januszewski. // Poradnik Bibliotekarza. – 2017, nr 2, s. 13-15.
- **Kolorowe piłki. Gra planszowa** / Marta Żugaj. // Wychowanie w Przedszkolu. – 1998, nr 1, s. 58-59.
- **Mamo, tato! Zagrajmy w „życie”!: renesans gier planszowych** / Aleksandra Salwa. // Wychowanie w Przedszkolu. – 2014, nr 1, s. 41-45.
- **Mikołajek: gra planszowa dla dzieci, na podstawie książki René Gosciniego i Jeana**
-Jaques’a Sempé / Urszula Baran i in. // Biblioteka w Szkole. – 2014, nr 10, s. 24-25.
- **Młynek** / Aneta Góra. // Matematyka w Szkole. – Nr 60 (2011), s. 38-40.
- **Nauka historii a gry planszowe** / Andrzej Januszewski. // Poradnik Bibliotekarza. – 2017, nr 9, s. 34-36.
- **Nauka myślenia zamiast korepetycji z matematyki** / Monika Waszkiewicz-Bolanowska. // Matematyka. – [R.] 62, nr 10 (2009), s. 594-601.
- **O co tu chodzi, czyli mini słownik gier planszowych** / Andrzej Januszewski. // Poradnik Bibliotekarza. – 2017, nr 1, s. 15-17.
- **O finansach z dziećmi: gra planszowa w bibliotece** / Luiza Rojek. // Poradnik Bibliotekarza. – 2018, nr 5, s. 36-37.
- **Oswajanie liczb** / Monika Szczygieł, Krzysztof Cipora. // Psychologia w Szkole. – 2013, nr 5, s. 49-54.
- **Oświęcimski Festiwal Gier, czyli kilka słów o tym jak wykorzystać planszówki** / Katarzyna Heród. // Poradnik Bibliotekarza. – 2015, nr 6, s. 33-34.
- **Pan tu nie stał...** / Jerzy Kochanowski. // Wiadomości Historyczne. – [R.] 55, nr 3 (2012), s. 62-63.
- **Patroni znad Wisły: gra planszowa** / Gabriela Bonk. // Biblioteka w Szkole. – 2017, nr 1, s. 23-25.
- **Podróż do lodowej krainy – gra planszowa** / Dagmara Góralczyk. // Bliżej Przedszkola. – 2014, nr 1, s. 36-38.
- **PRL – w grach planszowych** / Joanna Wojdon. // Wiadomości Historyczne. – 2012, nr 5, s. 35-38.
- **Profilaktyczne granie. Cz. 1** / Sylwia Wojciechowicz. // Remedium. – 2016, nr 5, s. 21.
- **Profilaktyczne granie. Cz. 2** / Sylwia Wojciechowicz. // Remedium. – 2016, nr 6, s. 17.
- **Przygoda na planszy: gry dla młodszych i starszych: coś zamiast „strzelanek”** / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. – R. 98, nr 7 (2015), s. 14.
- **Przygoda z szachami** / Jolanta Krzysztoporska. // Wychowanie w Przedszkolu. – 2006, nr 1, s. 44-46.
- **Splanszowani** / Bartłomiej Zbączyński; rozm. przepr. Halina Drachal. // Głos Nauczycielski. – R. 98, nr 41 (2015), s. 8.
- **„Splendor” – hit nowoczesnych gier planszowych** / Andrzej Januszewski. // Poradnik Bibliotekarza. – 2017, nr 5, s. 36-37.

- ❑ **Spotkania przy planszy** / Karolina Pytel, Aleksandra Salwa. // Wychowanie w Przedszkolu. – 2012, nr 11, s. 11-16.
- ❑ **Szkolny klub gier planszowych** / Magdalena Góra. // Dyrektor Szkoły. – 2017, nr 11, s. 54-56.
- ❑ **3 pomysły na... planszówki**: scenariusz zajęć międzyprzedmiotowych / Karol Sarna. // Polonistyka. – 2015, nr 4, s. 40-43.
- ❑ **Tworzymy grę planszową „Poznajemy...”:** czyli jak zainteresować młodsze dzieci regionalizmem / Justyna Bździuch. // Poradnik Bibliotekarza. – 2018, nr 4, s. 36-38.
- ❑ **Tworzymy wielkanocną grę planszową: scenariusz zajęć świetlicowych** / Ania Fiołkowska. // Życie Szkoły. – 2014, nr 4, s. 24-25.
- ❑ **Tydzień gier planszowych** / Izabela Łyszkiewicz. // Biblioteka w Szkole. – 2013, nr 2, s. 13.
- ❑ **Uczymy się, bawiąc** / Iwona Pietrucha. // Przedszkolne ABC. – [R.] 2, nr 7 (wrześ. 2016), s. 28-29.
- ❑ **Unijna podróż**: scenariusz zajęć i gra planszowa / Alina Wiśniewska. // Wszystko dla Szkoły. – 2006, nr 10, s. 5-6.
- ❑ **W czasie deszczu gra się w planszówki** / Magdalena Walusiak. // Życie Szkoły. – 2011, nr 6, s. 14-15.
- ❑ **W królestwie dobrych gier**: wycieczka do fabryki firmy „Granna” / Marzena Skarbek-Kiełczewska. // Wychowanie w Przedszkolu. – 2013, nr 8, s. 34-35.
- ❑ **W poszukiwaniu Apopisa** / Katarzyna Chojnacka-Musiał. // Biblioteka w Szkole. – 2017, nr 12, s. 36-37.
- ❑ **W Stumilowym Lesie – gra planszowa** / Magda Miller. // Biblioteka w Szkole. – 1997, nr 2, s. 5-7.
- ❑ **Wieczór gier: nie tylko planszowych: w świetlicy** / Natalia Krasucka-Dadun, Urszula Kukuć. // Świetlica w Szkole. – 2017, nr 3, s. 13.
- ❑ **Wielka gra** / Maciej Jesionowski. // Sygnał. – 2014, nr 11, s. 10-13.
- ❑ **Wielkanocny Alfabet: przygotowujemy z dziećmi grę planszową związaną z tradycjami i obrzędami świątecznymi** / Marzena Madeja, Joanna Hoffmann. // Świetlica w Szkole. – 2009, nr 1, s. 21-22.
- ❑ **Wielkopolski Park Narodowy kontra Rezerwat Pszczyński: gra planszowa** / Joanna Hoffmann. // Świetlica w Szkole. – 2015, nr 3, s. 10.
- ❑ **Wprowadzenie do programowania dla najmłodszych z wykorzystaniem gier planszowych, klocków Scottie Go i aplikacji** / Aleksandra Zasimowicz; Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Płocku. // Meritum. – 2017, nr 3, s. 87-90.
- ❑ **Wyścig pajaców – żywa gra planszowa** / Joanna Żarniewska. // Bliżej Przedszkola. – 2014, nr 5, s. 48-49.
- ❑ **Zabawy stolikowe na zimowe popołudnia w świetlicy** / Beata Godyła. // Świetlica w Szkole. – 2014, nr 4, s. 10-12.
- ❑ **Z niepodległą gra o zwycięstwo! historyczna potyczka dla czterech drużyn** / Monika Simonjetz. // Biblioteka w Szkole. – 2018, nr 4, s. 30-33.
- ❑ **Zagraj z uczniami na języku polskim!** / Beata Sawori. // Polonistyka. – [R.] 69, nr 4 (2015), s. 48-49.
- ❑ **Zagrasz ze mną?: gry planszowe jako narzędzie terapii w rewalidacji dzieci z niepełnością intelektualną** / Marcin Kowalczyk, Agata Hejmowska. // Głos Pedagogiczny. – 2016, nr 77 (marzec), s. 20-24.

Anita Bałas

Biblioteka Pedagogiczna w Ostrołęce

Sportowcy czytają dzieciom. Ogólnopolski Tydzień Czytania

W dniach 1-9 czerwca 2019 r. miał miejsce XVIII Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom, który od lat jest stałym i ważnym wydarzeniem kulturalnym w wielu miejscowościach całej Polski. W tym roku organizowany był pod hasłem „Sportowcy czytają dzieciom. Wychowanie przez sport i czytanie”. Hasło Tygodnia nawiązuje też do tegorocznych uroczystych obchodów 100-lecia Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W wielu miejscowościach Tydzień Czytania Dzieciom jest od lat stałym i dużym wydarzeniem kulturalnym.

Wyrazić niewyrażalne

Józefa Mehoffera fascynacje symbolizmem

Scenariusz zajęć dla starszych klas szkoły średniej

Zajęcia służą prezentacji twórczości Józefa Mehoffera – jednego z najbardziej znanych artystów młodopolskich. Okazją ku temu jest przypadająca w 2019 r. 150. rocznica urodzin twórcy.

Cele ogólne:

- przedstawienie twórczości Józefa Mehoffera,
- rozwijanie wyobraźni i wrażliwości,
- kształtowanie umiejętności odbioru i wartościowania tekstów kultury.

Cele operacyjne:

- utrwalenie terminów: symbolizm i secesja,
- korzystanie z elektronicznych źródeł informacji,
- dostrzeżenie związku między różnymi tekstami kultury.

Metody pracy:

- pogadanka heurystyczna,
- elementy wykładu,
- metody aktywizujące.

Materiały dydaktyczne:

- wystawa tematyczna,
- reprodukcja obrazu „Dziwny ogród” J. Mehoffera,
- komputery z dostępem do internetu,
- polecenia przygotowane przez nauczyciela.

Przebieg zajęć

1 Prezentacja przez bibliotekarza sylwetki i dzieł artysty w sposób tradycyjny na podstawie znajdujących się w bibliotece książek lub za pomocą elektronicznych źródeł informacji. Przykładowe publikacje, którymi warto się posłużyć:

- Marta Smolińska-Byczuk, *Młody Mehoffer*, Kraków 2004.
- Tadeusz Z. Bednarski, *Krakowskim szlakiem Józefa Mehoffera*, Kraków 2007.
- Krystyna Czerni, *Józef Mehoffer*, Kraków 2007.
- Józef Ambrozowicz, Waldemar Bałda, *Józef Mehoffer – artysta wszechstronny*, Rzeszów 2015.

Jako ciekawostkę warto wskazać, że Józef Mehoffer był artystą bardzo pracowitym, o nienagannyh manierach. Przyjaźnił się ze Stanisławem Wyspiańskim. Urodzili się w tym samym roku, uczęszczali do tej samej szkoły powszechnej, a potem do Krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych. Obaj

PRZYGODUJ SIĘ
Z WARSZTATU METODYKA

wybrali się także na stypendium do Paryża. Są współautorami projektu polichromii oraz witraży w kościele Mariackim w Krakowie. Później ich drogi rozeszły się, ale Mehoffer cierpiał na „kompleks Wyspiańskiego”.

② Pogadanka heurystyczna na temat symbolizmu. Wskazanie przez uczniów *Wesela S. Wyspiańskiego* i *Ludzi bezdomnych S. Żeromskiego*, jako przykładowych tekstów, gdzie twórcy operowali symbolizmem.

Próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego artyści tak często sięgali po symbolizm? Dlaczego ich fascynował?

Chcieli wyrazić to, co niewyraźne, ukazać problemy duchowe człowieka oraz problemy moralno-społeczne.

③ Nauczyciel wyjaśnia, że jednym z najsłynniejszych dzieł Józefa Mehoffera, a zarazem najbardziej zagadkowym, nasyconym symbolami jest „Dziwny ogród”. Prezentacja dzieła i jego opis, a następnie podział klasy i przydzielenie zadań dla każdego z grup.

Pytania:

- Co was w tym dziele urzekło i zaskoczyło?
- Jak czulibyście się w takim ogrodzie?
- Jakie pytania chcielibyście zadać autorowi obrazu? Zapiszcie je.
- Co mogłoby wydarzyć się później? Przedstawcie tę scenę.

Prezentacja efektów pracy grup.

④ Podróż w głąb obrazu – czyli próba odczytania symboliki „Dziwnego ogrodu”, np.:

- chłopczyk, nagusek – niewinność, beztroška,
- kwiaty w jego ręku – przemijające piękno,
- kobieta – symbol matczynej miłości, bezpieczeństwa,
- owoce – dobrobyt,
- kwiaty – bogactwo natury,

➤ piastunka, postać chłopki – warto zadać pytanie, z jakimi intencjami zbliża się do rodziny. Porównując obraz z *Weselem* możemy mówić o ciągle żywej rabacji galicyjskiej 1846 r. Pod pozorami zgodnego, wręcz rajskiego życia, kryją się wzajemne uprzedzenia i niechęci.

➤ Ważka – należy wskazać, że posiada ona bardzo bogatą symbolikę: nieśmiertelność, delikatność, tajemniczość, iluzję, zmianę. Widzimy, że owad przybiera nadrealne, olbrzymie, wręcz monstrualne rozmiary, przedstawiona w witrażowy sposób, zgodnie z założeniami secesji, dominuje nad pozostałymi elementami kompozycji, złocistymi skrzydłami. Może to owad widziany oczami dziecka, może symbolizować radość, szczęście, Eden, a może oznaczać groźniejszą stronę rzeczywistości, lęk, niebezpieczeństwo, nieszczęście, zło, a nawet śmierć. Niewątpliwie ważka z jednej strony zdumiewa i fascynuje, ale również wprowadza niepokój, lęk, zastanawia i skłania do refleksji.

Nauczyciel podkreśla, że patrząc na dzieło pojawiają się pytania. Nie znajdziemy na wiele z nich odpowiedzi. Ogród pozostanie zagadkowy, tajemniczy, czyli dziwny. Co może symbolizować ten ogród? Jaka jest wymowa dzieła? Jaką skrywa tajemnicę?

⑤ Rekapitulacja: Obraz może symbolizować połączenie ludzi ze światem natury, szczęście, które człowiek może odnaleźć obcując z naturą, wracając do natury, spokój, wytchnienie, cudowność, osobliwość, niezwykłość przyrody. Jedynie ważka zakłóca tę arkadię, mąci sielskość sceny, destabilizuje cudowne życie, które może okazać się bardzo kruche.

Na zakończenie można wskazać, że do obrazu Mehoffera w sposób aluzyjny nawiązuje wiersz L. Staffa *Ogród przedziwny*.

Bernardyna Banaś

Centrum Dokumentacji i Badań Mediów Lubuskich
Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze
oraz Komisja Prasoznawcza Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie

zapraszają do Zielonej Góry - Zaborze w dniach 19-20 września 2019 r. na międzynarodową konferencję naukową nt.:

**„Winiarstwo lubuskie a media –
perspektywa trzydziestolecia 1989-2019”
Pod patronatem Marszałka Województwa Lubuskiego**

Kontakt: dr Przemysław Bartkowiak – sekretarz konferencji
WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze
telefon: 68 45-32-618, 68 45-32-606, 68 45 32 638
e-mail: bartkowiakprzemyslaw@wp.pl

ARCYDZIEŁO LITERATURY MACEDOŃSKIEJ

CELOWNIK

Blaže Minevski

przekład: Elżbieta Ćirlić

Narrator, jednocześnie główna postać utworu, snajper, reprezentant świata chrześcijańskiego, kieruje strzelbą w stronę celu – muzułmanki, która ze swojego punktu obserwacyjnego celuje z broni w jego stronę. Każde z nich może strzelić w ciągu sekundy, żadne nie wykonuje decydującego ruchu.

Doruntina – jak nazywa swoją przeciwniczkę narrator, nawiązując do bałkańskiej legendy o miłości, która przewycięża śmierć – staje się niema słuchaczką opowieści o dzieciństwie i dojrzewaniu bohatera, jego studiach literackich; wątek ostatnich wojen domowych toczonych na Bałkanach przeplata się z osobistymi doświadczeniami i przeżyciami autora. Liczne nawiązania do bohaterów dzieł literatury światowej sprawiają, że przeszłość miesza się z teraźniejszością, fikcja z rzeczywistością.

Konflikty zbrojne są tu tylko pretekstem do poszukiwania odpowiedzi na pytania najistotniejsze, dotyczące natury człowieczeństwa. Otrzymujemy uniwersalną opowieść o życiu i śmierci, miłości i nienawiści, bezsensie wojny, wewnętrznych konfliktach i absurdalności ludzkiej egzystencji.

Powieść uznana została przez krytyków mianem arcydzieła macedońskiej, a zarazem europejskiej i światowej literatury.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Liczba stron: 344 | Okładka miękka ze skrzydełkami | ISBN: 978-83-952611-2-1

NON-OUI

Lidija Dimkowska

przekład: Danuta Ćirlić-Straszyńska

Sentymentalna podróż wnuczki śladami babci, nie zawsze miła, często odkrywająca przykre karty rodzinnej historii. W tle splickie ulice, druga wojna światowa, wielka miłość i śmiertelna nienawiść.

Nedjelka – młoda chorwacka dziewczyna – zakochuje się we włoskim żołnierzu Carlu i pod koniec wojny zostawia wszystko – rodzinę, przyjaciół, pracę – i wyjeżdża za swoją miłością na Sycylię, do Castellammare del Golfo. Nie wie, że od tej pory na zawsze pozostanie cudzoziemką, nie do końca rozumianą przez otoczenie i najbliższych.

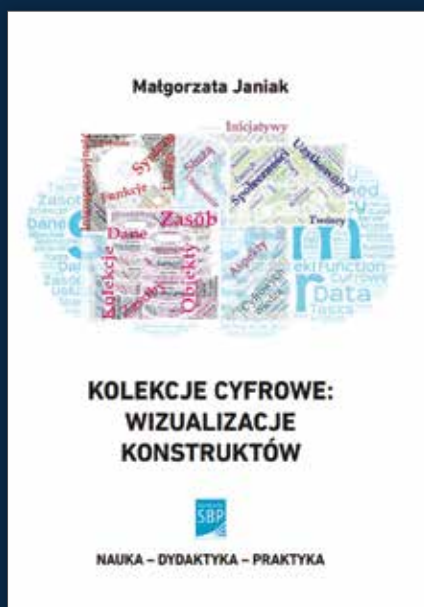
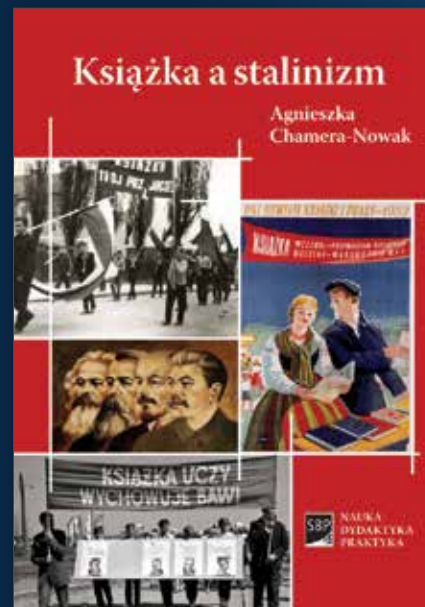
Powieść napisana jest w formie pamiętnika, to wymiana myśli i doświadczeń życiowych między babcią i jej wnuczką. Ich wymaginowana rozmowa ukazuje życie dwóch różnych kobiet i głęboką więź międzypokoleniową łączącą te dwie kobiety. Wychowane w odmiennej kulturze i odmiennych warunkach historycznych, często różnią się w podejściu do wielu spraw. Kiedy jednak rozmawiają o międzykulturowej miłości, życiu rodzinnym, wojnie i migracji – zanika bariera, okazuje się, że niektóre wartości są uniwersalne, niezależne od wieku i podłoża kulturowo-społecznego.

To wzruszająca historia o przyjaźni, tożsamości, trudnościach w adaptacji do nowego miejsca, o faszyzmie, który wraca do Europy. To ludzki dramat samotności, (nie)przynależności, obcości i alienacji.

Liczba stron: 200 | Okładka miękka ze skrzydełkami | ISBN: 978-83-952611-0-7

Nowości Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego SBP

Zapraszamy do sklepu:
www.sbp.pl/sklep; sprzedaz@sbp.pl